



Dokument 18

(2013–2014)

Årsrapport til Stortinget
fra Stortingets delegasjon til Nordisk råd

**Årsrapport fra Stortingets delegasjon til Nordisk råd for
2. halvår 2013–1. halvår 2014**

Innhold

		Side		Side
1.	Innledning	5	7.	Nordisk råds temasesjon, april 2014 19
2.	Rådets organisasjon	6	7.1	Aktuelt tema (Ukraina/Russland) 19
3.	Stortingets delegasjon til Nordisk råd 7	7	7.2	Temadebatt om bærekraftig utnyttelse av naturens ressurser 19
3.1	Valg og konstituering	7	7.3	Andre saker 19
3.2	Møter i delegasjonen	7	8.	Presidiet, utvalgene og kontroll-
3.3	Delegasjonens seminar	8		komiteen 19
3.4	Nasjonal forankring av det nordiske samarbeidet	9	8.1	Presidiet 19
3.5	Internasjonale kontakter og besøks- utveksling	10	8.1.1	Presidiets arbeidsgrupper og rapportører 21
3.6	Informasjonsarbeid	10	8.1.2	Presidiets internasjonale kontakter 21
4.	Debatt om nordisk samarbeid	10	8.1.3	Presidiets dialog med Hviterussland 21
5.	Nordisk råds prioriteringer i 2014 ... 11	11	8.2	Næringsutvalget 21
6.	Nordisk råds 65. sesjon	12	8.3	Miljø- og naturressursutvalget 21
6.1	Nordisk toppmøte – «Visjoner for det fremtidige nordiske samarbeidet» 12	12	8.4	Kultur- og utdanningsutvalget 22
6.2	Ministerrådets formannskapsprogram, generaldebatt og budsjett 2014	13	8.5	Velferdsutvalget 22
6.3	Velferd og mangfold	13	8.6	Medborgerutvalget 22
6.4	Samarbeidsministrenes spørretime 14	14	8.7	Kontrollkomiteen 22
6.5	Debatt om internasjonalt samarbeid 14	14	9.	Det parlamentariske østersjø-
6.6	Kontrollkomiteens saker	16		samarbeidet 23
6.7	Kultur, utdanning og forskning	16	Vedlegg	
6.8	Grensehindringer	17	1	Rekommandasjoner, fremstillinger og interne beslutninger 2. halvår 2013– 1. halvår 2014 24
6.9	Bærekraftig utvikling	18	2	Nordisk råds uttalelse fra Nordisk råds sesjon 8. april 2014 32
6.10	Nordisk råds priser	18	3	Sluttdokument fra 23 BSPC 33



Dokument 18

(2013–2014)

Årsrapport til Stortinget fra Stortingets delegasjon til Nordisk råd

Årsrapport fra Stortingets delegasjon til Nordisk råd for 2. halvår 2013–1. halvår 2014

Til Stortinget

1. Innledning

Det politiske samarbeidet i Nordisk råd bygger på et ønske om å styrke fellesskapet mellom de nordiske land og deres befolkninger. Nordisk råd er en aktiv aktør i regionalt samarbeid i Nordens nærområder, det være seg i Vestnorden, Arktis, Barentsregionen og Østersjøregionen, samt i partnerskapene i Den nordlige dimensjon.

Nordisk råd behandler og uttaler seg om de forslag som Nordisk ministerråd fremlegger for rådet. Nordisk ministerråd og de nordiske lands regjeringer må ta stilling til og rapportere til Nordisk råd om de forslag som rådet fremmer.

I etterkant av Stortingsvalget 2013 ble sammensetningen av Stortingets delegasjon til Nordisk råd endret. Av de 20 medlemmene av delegasjonen var hele 13 nye.

Nordisk råd avholdt sin årlige sesjon i oktober 2013 i Stortinget. Et av hovedtemaene på sesjonen var arbeidet med grensehindre. Mange av grensehindringene mellom de nordiske land må også finne sin løsning under hensyntaken til EUs regelverk. Delegasjonen ga sterkt uttrykk for at Nordisk ministerråd bør sørge for en videreføring av Grensehinderforumets arbeid for å sikre borgernes rettigheter. Et nytt Grensehinderråd ble etablert fra og med 1. januar 2014, med medlemmer fra alle nordiske land og selvstyrte områder, samt generalsekretæren i Nordisk ministerråd.

I 2014 har Sverige formannskap i Nordisk råd. Det svenske formannskapsprogrammet fokuserer på temaet «Norden i Europa – Europa i Norden» og legger særlig vekt på tre områder:

- Det nordiske arbeidsmarkedet.
- Bærekraftig utvinning av naturressurser.
- 200 år med fred i Norden.

Delegasjonen til Nordisk råd prioriterer arbeidet med et godt naboskap i hele regionen, fra Vestnorden til Østersjøregionen og til parlamentariske organer i nord og i Arktis.

Fra norsk side har det vært viktig å inkludere russiske parlamentarikere i arbeidet. Åpenhet, gjensidig tillit, inkludering og partnerskap er viktige elementer i samarbeidet. Dette samarbeidet har befunnet seg i en bølgedal i 2014 som følge av Russlands annektering av Krim i mars. Til tross for dette er det fra Nordisk råds side ønskelig å fortsette folk-til-folk-dialogen og holde de parlamentariske kanaler åpne, selv om nye initiativ på høyt nivå foreløpig ikke blir iverksatt.

Delegasjonen arrangerer høsten 2014 en rundebordskonferanse på Stortinget om nordisk forsvarssamarbeid med deltakelse fra nordiske parlamentarikere og nordiske forsvarsministre. Dette er en oppfølging av møtet mellom Nordisk råds presidium og de nordiske forsvarsministrene 30. september 2013 i Helsinki. Nordisk råd anser at slike møteplasser mellom nordiske regjeringsrepresentanter og Nordisk råds parlamentarikere kan være viktige på saksområder hvor det ikke er etablert noen formelle ministerråd. Russlands handlinger i Ukraina i 2014 og hvilke konsekvenser dette kan få for sikkerheten i Europa og i Norden er hovedtema på konferansen i 2014.

2014 markerte startskuddet for arbeidet med en reformering av Nordisk råd. Under presidiets møte

22. januar 2014 ble det nedsatt en arbeidsgruppe bestående av 10 representanter for Nordisk råd, fordelt på partigrupper. Arbeidsgruppens oppgave er løpende å diskutere og foreslå forandringer og utvikling av Nordisk råds arbeidsformer med mål om å forsterke den politiske plattformen Nordisk råd skal være. Gruppen hadde to arbeidsmøter vår 2014, og skal ha et nytt i september 2014.

En rekke konkrete endringsforslag behandles av reformarbeidsgruppen, både hva angår substans, struktur, bedre sesjoner, nasjonal forankring og samarbeidet med andre organisasjoner. Det er opprettet en portal på Facebook – Nordisk ReForm – hvor alle kan fremsende forslag og synspunkter. Arbeidsgruppen fremmer reformforslag løpende, og det er ikke avsatt en fast tidsplan for reformprosessen.

Oslo, 17. september 2014

Michael Tetzschner

delegasjonsleder

2. Rådets organisasjon

Nordisk råd er et samarbeidsorgan for de nordiske landenes parlament og regjeringer. Samarbeidet bygger på Helsingforsavtalen fra 1962 med senere endringer, samt rådets arbeidsordning.

Nordisk ministerråd er et samarbeidsorgan for de nordiske landenes regjeringer. Det gjennomfører rekommandasjoner vedtatt av rådet, og fremmer forslag til beslutninger for rådet. Ministerrådet fremlegger hvert år en årsberetning og virksomhetsplan for det kommende året.

Plenarforsamlingen

Plenarforsamlingen utgjøres av rådets 87 valgte medlemmer, samt regjeringsrepresentanter, som møtes til sesjon en gang i året på høsten.

Plenarforsamlingen er rådets høyeste besluttende organ, og vedtar bl.a. rådets rekommandasjoner og uttalelser, og interne beslutninger. Stemmerett har bare de valgte medlemmene, dvs. parlamentarikerne.

Presidiet

Rådets presidium består av en president, en vise-president og elleve øvrige medlemmer, som utpekes av plenarforsamlingen. Alle landenes delegasjoner skal være representert i presidiet. Presidiet har ansvaret for rådets løpende virksomhet under og mellom sesjonene. I tillegg har presidiet ansvaret for behandlingen av utenriks- og sikkerhetspolitiske spørsmål, samt behandlingen av det nordiske samarbeidsbudsjett og medlemsforslag som ikke sendes til utval-

gene for behandling. Presidiet kan agere på vegne av plenarforsamlingen i de tilfeller man ikke kan vente til neste sesjon for å fatte en beslutning.

Utvalgene

Rådet har fem fagutvalg, Kultur-og utdanningsutvalget (15 medlemmer), Medborger- og forbrukerutvalget (15 medlemmer), Miljø- og naturressursutvalget (15 medlemmer), Velferdsutvalget (14 medlemmer) og Næringsutvalget (15 medlemmer). Utvalgene forbereder sakene innen det tas beslutninger i plenum eller i presidiet. De behandler medlems-, regjerings- og ministerforslag, beretninger fra nordiske institusjoner, ministerrådets meldinger om vedtatte rekommandasjoner og andre gjøremål.

Kontrollkomiteen

Kontrollkomiteens oppgave er å utøve kontroll over virksomheten som finansieres over det nordiske budsjett, samt for saker som berører tolkningen av Helsingforsavtalen og andre nordiske samarbeidsavtaler. Kontrollkomiteen har 7 medlemmer.

Valgkomiteen

Valgkomiteens oppgave er å forberede valg som besluttet av plenarforsamlingen, samt eventuelle suppleringsvalg som vedtas på plenarforsamlingens vegne. Valgkomiteen har 7 medlemmer.

Delegasjonene

Hvert lands valgte medlemmer, varamedlemmer og regjeringsrepresentantene utgjør landets delegasjon i rådet. Den norske delegasjonen består av 20 medlemmer valgt av Stortinget, samt de av regjeringens utpekte representanter.

Delegasjonen konstituerer seg, velger leder, nestleder og ytterligere 6 medlemmer som danner delegasjonens arbeidsutvalg. Delegasjonen har ansvar for sine egne utgifter innen den budsjetttramme som Stortinget vedtar.

Partigruppene

Rådets medlemmer og varamedlemmer velges av parlamentene med hensyn til partienes styrkeforhold. Det finnes fem nordiske partigrupper: Den sosialdemokratiske partigruppe, Midtengruppen, Den konservative partigruppe, Den venstresosialistiske grønne partigruppe og Gruppen for Nordisk frihet. Fordeelingen av tillitsposter og ulike spørsmål drøftes og forberedes i gruppene før man tar beslutning i rådets organer. Partigruppene får økonomisk støtte og hver gruppe har ansatt sin partigruppesekretær.

Statsministrene

Statsministrene har en ledende rolle og det overgripende ansvar for det nordiske samarbeidet, og møtes regelmessig 3–4 ganger årlig. Formannskapet landet har ansvar for møtene.

Samarbeidsministrene

Samarbeidsministrene har ansvaret for samordningen av nordiske samarbeidsspørsmål i regjeringen og er ansvarlig for behandlingen av det nordiske samarbeidsbudsjettet. Statsråd Elisabeth Aspaker (H) er norsk samarbeidsminister. Den norske delegasjonen har jevnlig kontakt med samarbeidsministeren og hennes sekretariat.

Internett-adressen til de nordiske hjemmesider: www.norden.org

E-postadressen til delegasjonen: nordpost@stortinget.no

3. Stortingets delegasjon til Nordisk råd

3.1 Valg og konstituering

Stortinget valgte den 24. oktober 2013 følgende delegasjon til Nordisk råd:

Storingsrepresentant Knut Storberget
 Storingsrepresentant Marit Nybakk
 Storingsrepresentant Sonja Mandt
 Storingsrepresentant Per Rune Henriksen
 Storingsrepresentant Ruth Grung
 Storingsrepresentant Gunvor Eldegard
 Storingsrepresentant Jorodd Asphjell
 Storingsrepresentant Michael Tetzschner
 Storingsrepresentant Bente Stein Mathisen
 Storingsrepresentant Øyvind Halleraker
 Storingsrepresentant Tina Bru
 Storingsrepresentant Svein Harberg
 Storingsrepresentant Heidi Nordby Lunde
 Storingsrepresentant Kristian Norheim
 Storingsrepresentant Ingebjørg Amanda Godskesen
 Storingsrepresentant Sivert Bjørnstad
 Storingsrepresentant Rigmor Andersen Eide
 Storingsrepresentant Per Olaf Lundteigen
 Storingsrepresentant André N. Skjelstad
 Storingsrepresentant Torgeir Knag Fylkesnes

Ved delegasjonens møte 17. desember 2013 ble stortingsrepresentant Michael Tetzschner og stortingsrepresentant Marit Nybakk valgt til henholdsvis leder og nestleder.

Til medlemmer i Arbeidsutvalget ble i tillegg valgt:

Storingsrepresentant Knut Storberget
 Storingsrepresentant Kristian Norheim

Storingsrepresentant Rigmor Andersen Eide
 Storingsrepresentant Per Olaf Lundteigen
 Storingsrepresentant André N. Skjelstad
 Storingsrepresentant Torgeir Knag Fylkesnes

Valg foretatt på Nordisk råds 65. sesjon, Oslo, 31. oktober 2013.

På rådets 65. sesjon i Oslo ble fordeling for 2014 på presidium, utvalg og komiteer som følger:

Presidiet (13 medlemmer)

Marit Nybakk (A)
 Michael Tetzschner (H)

Kultur- og utdanningsutvalget (15 medlemmer)

Jorodd Asphjell (A), *leder*
 Svein Harberg (H)
 Rigmor Andersen Eide (KrF)
 Ingebjørg Amanda Godskesen (FrP)

Medborger- og forbrukerutvalget (15 medlemmer)

Knut Storberget (A)
 Tina Bru (H)
 Kristian Norheim (FrP)
 André N. Skjelstad (V)

Miljø- og naturressursutvalget (15 medlemmer)

Per Rune Henriksen (A)
 Øyvind Halleraker (H)

Velferdsutvalget (14 medlemmer)

Sonja Mandt (A)
 Bente Stein Mathisen (H)

Næringsutvalget (15 medlemmer)

Ruth Grung (A)
 Gunvor Eldegard (A)
 Heidi Nordby Lunde (H)
 Sivert Bjørnstad (FrP)
 Torgeir Knag Fylkesnes (SV)
 Per Olaf Lundteigen (Sp)

Kontrollkomiteen (7 medlemmer)

Sonja Mandt (A), *leder*

Valgkomiteen (7 medlemmer)

Michael Tetzschner (H)

Storingsrepresentant Olemic Thommessen (H) ble valgt som medlem av styret for Nordisk kulturfond med stortingsrepresentant Kristian Norheim (FrP) som suppleant for perioden 1. januar 2013–31. desember 2014.

3.2 Møter i delegasjonen

I perioden 2. halvår 2013–1. halvår 2014 har delegasjonen holdt 6 møter, herav ett i delegasjonens

arbeidsutvalg og et halvdagsseminar, jf. pkt. 3.3. I samband med de samordnede parti- og utvalgsmøter på Færøyene den 24. september holdt delegasjonen møte og vedtok bl.a. å gi en oppmerksomhet til de medlemmer som etter valget 9. september trer ut av Stortinget. Etter at Stortinget hadde foretatt valg på ny delegasjon, ble konstituerende møte holdt den 24. oktober 2013. Delegasjonen valgte Marit Nybakk og Rigmor Andersen Eide til henholdsvis leder og nestleder for resten av 2013. Samarbeidsminister Elisabeth Aspaker deltok på møtet og sa at arbeidet i Nordisk ministerråd bar preg av kutt i det fellesnordiske budsjettet, og derav behov for en sterkere prioritering innen alle sektorer. Hun redegjorde videre for noen av de saker som Nordisk ministerråd ville fremme til Nordisk rådssesjon, bl.a. forslag om en omorganisering av grensehinderarbeidet. På delegasjonsmøtet deltok også Foreningen Nordens generalsekretær, Espen Stedje, og redegjorde for foreningens arbeid, spesielt arbeidet for å fremme språkforståelsen i Norden.

På delegasjonsmøte 17. desember 2013 valgte delegasjonen for 2014 Michael Tetzschner som leder, mens Marit Nybakk ble nestleder. En hovedsak på dette møtet var en orientering fra ministerrådets generalsekretær, Dagfinn Høybråten, om det pågående reformarbeidet i Nordisk ministerråd. Han mente på generelt grunnlag at det nordiske samarbeidet er et godt verktøy for å få noe gjort, man har etablert organer som kan ta forpliktende beslutninger og man har egne penger. Delegasjonslederen oppsummerte den etterfølgende diskusjonen med at det var et godt initiativ som var tatt av generalsekretæren at det var behov for større konsentrasjon og spissing av sakene som ble satt på dagsordenen, og at det må være mer samkjøring mellom Nordisk råd og Nordisk ministerråd.

På møtet i delegasjonens AU den 25. februar 2014 var en justering av delegasjonens budsjett for 2014 og utarbeidelse av delegasjonens budsjettforslag for 2015 satt på dagsordenen.

På delegasjonsmøtet den 26. mars var arbeidet med å fjerne grensehindringer igjen på sakskartet, og i tillegg til samarbeidsminister Aspaker, deltok også det norske medlemmet Svein Ludvigsen i det nyopprettede grensehinderrådet. Ludvigsen nevnte spesielt 5 saker/problemstillinger som han skulle følge opp i dette arbeidet. Et viktig punkt på møtet var delegasjonens forberedelse til Nordisk råds møter i Akureyri, inkl. temasesjonen om bærekraftig utnyttelse av naturressursene. Samarbeidsministeren ga delegasjonen en særskilt orientering om fiskeriressursene i Nord-Atlanteren, bl.a. utnyttelse av makrellen.

På delegasjonsmøte 18. juni redegjorde samarbeidsministerens stedfortreder, spesialrådgiver Anne-Sofie Bjelland, om budsjettforslaget for Nor-

disk ministerråd for 2015. For øvrig var statusrapport om reformarbeidet i Nordisk råd satt på dagsordenen og delegasjonsleder orienterte om de konklusjoner presidiet hadde tatt om de forslag som reformgruppen hadde fremmet.

3.3 Delegasjonens seminar

Delegasjonen avholdt et halvdagsseminar tirsdag 14. januar 2014, særlig rettet mot nye medlemmer av delegasjonen. Delegasjonens nestleder, Marit Nybakk, ledet seminaret, og hun startet med å gi en oversikt over organisatoriske og formelle forhold, knyttet til arbeidet i delegasjoner, Nordisk råds organer og i partigrupper. Hun la særlig vekt på hvilke muligheter det er for å ta politiske initiativ, følge opp saker og kontrollere hva som gjøres i Nordisk ministerråd.

Hvorledes gjøre det politiske samarbeid i Nordisk råd mer dynamisk, var tema for rådsdirektør Britt Bohlin's innledning. Hun redegjorde for arbeidet i Nordisk råds reformgruppe, og sa at opplegget for Nordisk råds sesjon var diskutert. Det er enighet om at programmet for sesjonen justeres slik at det skapes rom for mer politisk debatt og effektive beslutninger. Det gis tid til partigruppemøter umiddelbart før sesjonens åpning, og det gis åpning til at en gjestetaler innleder aktuell debatt. Spørretimen bør muligens tematiseres for å få bedre svar på spørsmål som stilles. Betenknninger, som det er enighet om i utvalgene, kan enten ferdigbehandles i presidiet, eller etter en kort presentasjon klubbes uten debatt i plenum. For å få til en ønsket konsentrasjon av sakene må Nordisk råd avstemme hvilke prioriteringer det skal fokuseres på. Sakene kan løpe over tre år og avspeile prioriteringer gitt av en formannskapstroika.

Nordisk samarbeidsminister Elisabeth Aspaker innledet om samspillet mellom Nordisk råd og Nordisk ministerråd for å oppnå «den gode dialog». Hun illustrerte dette ved å vise til ministerrådets oppfølging av Nordisk råds rekommandasjoner vedrørende arbeidet for å fjerne unødige grensehindre. En god og konstruktiv dialog er særlig viktig i forbindelse med utarbeidelse av beslutninger knyttet til Nordisk ministerråds budsjett.

For å belyse nordisk samarbeid utenfor Nordisk ministerråd ga statssekretær Øystein Bø i Forsvarsdepartementet en statusrapport om det forsvarspolitiske samarbeidet gjennom NORDEFECO. Han opplyste at samarbeid om operasjoner, trening og fellesøvelser står sentralt, i tillegg til kapasitetssamarbeid knyttet til forskning og utvikling, anskaffelser, drift og vedlikehold. I 2014 leder Norge arbeidet i NORDEFECO, og formannskapet gir en god anledning til å sikre en videre positiv utvikling i samarbeidet, samtidig som Norge får muligheter til å fremme enkelte prioriterte saker. Norge vil også legge vekt på

å kommunisere det nordiske forsvarssamarbeidet som et godt eksempel på «smart defense» og regionalt samarbeid i internasjonalt sammenheng. Det legges til rette for økt tredjelandsdeltakelse i NORDEFECO-aktiviteter der det er relevant for alle involverte.

Siste post på seminaret var en gjennomgang av Nordisk råds rolle i Nordens nærrområder; samarbeidet med Baltisk forsamling, Det parlamentariske østersjøsamrådet, Barentssamarbeidet, Arktisk samarbeid, Den nordlige dimensjon og Vestnorden.

3.4 Nasjonal forankring av det nordiske samarbeidet

Det er bred politisk enighet om at arbeidet i Nordisk råd skal forankres best mulig i Stortinget og dets fagkomiteer.

Stortingets delegasjon til Nordisk råd har i brev av 16. desember 2013 anmodet stortingspresidenten om å henvende seg til fagkomiteene, vedlagt vedtak fra sesjonen og relevante utdrag fra den islandske regjeringens program for formannskapet i Nordisk ministerråd i 2014. I brev av 17. desember 2013 til komiteene sier stortingspresidenten at det ville være nyttig om komiteen kunne gjennomgå Nordisk råds vedtak, og vurdere om dette kan tas i betraktning i komiteens løpende arbeid, og på passende måte meddele Stortingets delegasjon til Nordisk råd komiteens vurderinger.

Energi- og miljøkomiteen meddeler i sitt svar at de i løpet av inneværende sesjon ikke hatt saker til behandling som direkte har foranlediget nordisk kontakt eller nordisk samarbeid, men påpeker at komiteen behandler i mange ulike sammenhenger saker hvor utfordringene kan være sammenfallende mellom nordiske land. Dette gjelder ikke minst globale handlingsplaner for oppsamling og stabilisering av CO₂ i atmosfæren. I tillegg har komiteen behandlet flere representantforslag som angår ordningen med el-sertifikater, og hvor overgangsordningen for bruk av grønne sertifikater og et felles samarbeid og sertifikatmarked mellom Norge og Sverige står sentralt.

Familie- og kulturkomiteen viser i sitt svar til delegasjonen til Nordisk råds vedtak om medier og opphavsrett, og sier det er viktig at det skjer en klarening av rettigheter, og at det bør utarbeides en strategi for dette. Dette bør sees sammen med direktivene fra EU når det gjelder utvidet tid for opphavsrettigheter. Komiteen mener det er viktig at det på sesjonen 2014 blir framlagt en redegjørelse om visjoner og strategi, med konkrete tiltak og initiativer for mediasamarbeidet i Norden, og mener denne bør oversendes skriftlig i etterkant til medlemmene i parlamentene.

Komiteen mener at det arbeidet som gjøres på Nordisk Journalistcenter er viktig for nordisk forståelse, samarbeid og utvikling i media i Norden.

Mange journalister fra Norge deltar. I perioden 2010–2013 deltok totalt 77 journalister fra både nasjonale og regionale aviser. Komiteen viser til vedtaket i Nordisk råd om at Nordisk ministerråd skal tilføre 1 mill. kroner til formålet.

Komiteen ser det som positivt at det islandske formannskapet i Nordisk ministerråd i 2014 vil fokusere på likestilling på bred front. Komiteen mener det er bra at det planlegges flere konferanser om ulike temaer med samme mål: et mer likestilt samfunn. Det er også positivt at formannsprogramsprogrammet fokusere på kjønnsbasert vold, der målet er å finne «best practice» i Norden for forebygging.

Helse- og omsorgskomiteen melder at den ikke har behandlet saker som har direkte tilknytning til de vedtak som er gjort i Nordisk råd, eller nevnt i det islandske formannsprogramsprogrammet.

Kirke-, utdannings- og forskningskomiteen peker på flere punkter fra Nordisk råds arbeid som er relevante for komiteens arbeid, bl.a. vedtaket om «vellykket skolegang kan bryte den negative sosiale arv» og «forsterket nordisk utdannelsessamarbeid». Komiteen vil være oppmerksom på problemstillingene når den skal behandle en bebudet stortingsmelding om struktur og kvalitet i universitets- og høyskolesektoren. Det islandske formannskapets formulering om at man vil fortsette utviklingen av det nordiske masterprogrammet, samt nordiske universiteters og andre høyere lærersteders satsinger på kvalitet gjennom samarbeid, arbeidsdeling og faglig konsentrasjon, vil også være aktuelt og relevant i denne sammenheng.

Kommunal- og forvaltningskomiteen opplyser at komiteen var på reise til Finland og Danmark, og hadde møter med aktører der det ble utvekslet informasjon om både kommunal- og forvaltningspolitiske temaer, bl.a. kommunereform og fornyelse av offentlig sektor.

Næringskomiteen viser til vedtaket om Nordisk samarbeidsprogram for innovasjons- og næringspolitikk og ser det som viktig at arbeidet med å redusere grensehindre mellom de nordiske land fortsetter, og mener dette er et viktig felt for å bedre samarbeidet i Norden.

Det er positivt at det arbeides med å kartlegge hvorvidt det finnes nasjonalt regelverk i de nordiske land som hemmer etablering av små- og mellomstore bedrifter, rekruttering av personell på tvers av grensene eller handel mellom landene. Det vises i denne sammenheng til at en samlet næringskomité har foreslått at Regjeringen skal foreta en helhetlig gjennomgang av vilkår og rammebetingelser for enkeltpersonforetak.

Komiteen ser det som interessant at det islandske formannskapet vil fokusere på den nordiske regionens biologiske ressurser og å utvikle den nordiske bioøkonomien.

Økt produksjon og verdiskaping med utgangspunkt i verdikjedene innen marin sektor, jord- og skogbruk vil være en del av løsningen knyttet til globale utslipps- og ressursutfordringer, og dette er et felt også næringskomiteen er opptatt av. Grønn økonomisk vekst og bærekraftig utvikling, bl.a. innen landbruk og industri, står sentralt i næringspolitikken og vil være et viktig felt også for nordisk samarbeid.

Næringskomiteen merker seg også at det islandske formannskapet mener Norden kan bidra til økt global matsikkerhet, og dette er et syn vi deler. Arbeidet med å styrke forskning og utvikling på dette feltet på tvers av de nordiske land vil være viktig i årene som kommer.

Næringskomiteen presiserer avslutningsvis at et styrket og mer strømlinjeformet nordisk samarbeid fordrer at både regjeringene og parlamentene følger opp saker og tar konkrete initiativer. Dette betyr også at relevante vedtak som treffes på Nordisk råds ulike sesjoner, bør oversendes de relevante fagkomiteer i parlamentene, for å sikre bedre forankring og at man lettere kan arbeide videre med sakene nasjonalt.

3.5 Internasjonale kontakter og besøksutveksling

Delegasjonen har ved to anledninger tatt imot unge russere som inngår i det såkalte «Presidentprogrammet» som finansieres av Utenriksdepartementet. Programmet, som forvaltes av KS og NHO, har vært i virksomhet i mer enn 10 år. Formålet er å gi unge russiske ledere erfaring i ledelse av lokal forvaltning eller av private bedrifter. NHOs gruppe kom til Stortinget 18. september, mens gruppen fra KS var her 26. og 27. november. Begge gruppene lærte om Stortingets politiske og administrative virksomhet.

3.6 Informasjonsarbeid

Den norske delegasjonen til Nordisk råd har oppdatert nettsiden om aktuelle saker og møter på www.stortinget.no. Debattartikler i avisene, pressemeldinger og videointervjuer på www.norden.org er eksempler på kommunikasjonstiltak gjennomført det siste året. Sekretariatet jobber stadig med å utvikle kommunikasjonsarbeidet rundt delegasjonens aktiviteter.

For øvrig har Nordisk råd en overordnet kommunikasjonsstrategi som kommunikasjonsavdelingen i København har ansvar for. Avdelingen jobber med å profilere Nordisk råds politikk, og sekretariatet har et godt samarbeid med kommunikasjonsavdelingen.

Journaliststipendier

Nordisk råd deler årlig ut stipendier til journalister i hvert av de nordiske land. Summen som fordeles blant norske journalister for 2014 var DKK 90 000.

De norske presidie medlemmene Michael Tetzschner og Marit Nybakk besluttet hvem som skulle tildeles stipendium. Følgende journalister mottok stipendium for i år:

- Journalist Håkon Fossmark, DKK 60 000 til prosjektet «Bærekraftig mat i Norden».
- Journalist Lars Egil Mogård, DKK 30 000 til prosjektet «Studier av NSPA-samarbeidet».

4. Debatt om nordisk samarbeid

Saksordfører Sylvi Graham (H) pekte på det tilbaketogene norske formannskapet i Nordisk råd i 2013 med hovedprioriteringene et effektivt Norden, samarbeid i nordområdene og samarbeid om utenriks- og forsvarspolitikken samt samfunnssikkerhet. Graham understreket delegasjonens engasjement for et tettere nordisk samarbeid om utenriks- og forsvarspolitikken, samt oppfølgingen av Haga-erklæringen på samarbeidet om samfunnssikkerhet.

I det svenske formannskapet i Nordisk råd for 2014 er «200 år med fred mellom de nordiske landene» et av hovedområdene. Graham understreket i denne forbindelse de tette båndene som er i dag mellom de nordiske landene.

Debatten om den nordiske velferdsmodellen har vært en viktig del av den nordiske samtalen i 2013, blant annet på Nordisk råds sesjon i Stortinget og ved igangsettingen av det treårige programmet «Bærekraftig nordisk velferd». Graham viste også til den internasjonale oppmerksomheten omkring den nordiske modellen.

Arbeidet med å fjerne grensehindre mellom de nordiske landene er viktig. Saksordfører pekte i denne sammenheng også på samarbeidet i EU/EØS-sammenheng for å hindre at nye grensehindre oppstår.

Marit Nybakk (A) reflekterte i sitt innlegg over resultatene av det norske formannskapet i Nordisk råd i 2013. Den nordiske velferdsmodellen har møtt utfordringer gjennom finanskrisen. Modellen kjennetegnes av blandingsøkonomier, universelle rettigheter, samarbeid mellom arbeidslivets parter og høy kvinnelig sysselsetting. Nybakk pekte på den høye ungdomsledigheten som en trussel mot velferdsmodellen, og hvordan dette var adressert gjennom på ulike måter i 2013.

Det nordiske samarbeidet om utenriks- og forsvarspolitikken og samfunnssikkerhet er ifølge Nybakk det mest spennende og dynamiske i det nordiske samarbeidet. Nybakk viste til seminaret delegasjonen arrangerte om samfunnssikkerhet i mars 2013 og prosessen frem mot en ny Haga-erklæring om nordisk samarbeid på feltet i juni 2013. I avslutningen av sitt innlegg understreket Nybakk viktigheten av det kon-

tinuerlige arbeidet for det nordiske språkfellesskapet, og viste til den nye prisen for barne- og ungdomslitteratur i dette arbeidet.

Rigmor Andersen Eide (KrF) tok opp viktigheten av kultursamarbeidet i Norden og at det må styrkes i det pågående reformarbeidet i Nordisk råd og Nordisk ministerråd. Per Olaf Lundteigen (Sp) understreket også den felles folkelige nordiske kulturen som basisen for det nordiske samarbeidet. Dette er basis for gode kontakter også mot Vest-Norden og mot Russland. Lundteigen avsluttet sitt innlegg med å peke på jambyrdige økonomiske og sosiale forhold som den nordiske modellens kjerne.

Ola Elvestuen (V) understreket den økonomiske og politiske styrken de nordiske landene har sammen. Han tok til orde for et tettere forsvarssamarbeid med respekt for de ulike alliansetilknynningene. Elvestuen mente også man burde gjøre mer for å utvikle Norden som et felles bo- og arbeidsmarked, blant annet gjennom tettere samarbeid omkring samferdsel.

Bård Vegard Solhjell (SV) pekte i sitt innlegg på det tette nordiske samarbeidet politisk, også utenfor rammene av Nordisk råd. Solhjell ville utvikle det nordiske samarbeidet videre innenfor temaer som infrastruktur og arbeids- og velferdsordninger, i tillegg til å se på mulighetene for at Norden oftere taler med én stemme i internasjonale organisasjoner.

Statsråd Elisabeth Aspaker understreket at Norge under formannskapet i Nordisk ministerråd i 2012 hadde satt utfordringer for velferdsstaten som hovedprioritet. Dette er fulgt opp av Sverige i 2013 med særlig søkelys på ungdomsledighet. Ministeren redegjorde videre for kuttene på 5 prosent i budsjettet til Nordisk ministerråd samt opprettelsen av prioriteringsbudsjettet som ble innført i 2013 for å gi større politisk handlingsrom. Videre nevnte Aspaker moderniseringen av arbeidsformene i Nordisk ministerråd som er igangsatt.

Grensehinderarbeidet er fremdeles høyt prioritert. Grensehinderforumet er erstattet med et grensehinderråd hvor Svein Ludvigsen er norsk representant. Det er også satt i gang en prosess med å utarbeide en ny visjon for det nordiske samarbeidet. I etterkant av Aspakers innlegg var det et replikkordskifte.

Øyvind Halleraker (H) pekte på behovet for å konsentrere det nordiske samarbeidet. Utviklingen av det nordiske samarbeidet innenfor sikkerhets-, forsvars- og utenrikspolitikk er interessant hvor det regionale nordiske samarbeidet utgjør et nyttig supplement til andre samarbeidsstrukturer.

Utenriksminister Børge Brende presenterte et nordisk utenriks- og sikkerhetspolitisk samarbeid som utdypes i bredden og i dybden. Eksempler er NATOs luftovervåking over Island, i forbindelse med

internasjonale kriseoperasjoner og FN-operasjoner. I etterkant av Brendes innlegg var det et replikkordskifte.

Sonja Mandt (A) tok i sitt innlegg til orde for et tettere nordisk samarbeid på helseområdet. Aktuelle felt er folkehelse, velferdsteknologi og et felles elektronisk register for helsepersonell i Norden for å øke pasientsikkerheten. Mandt roste også de nordiske institusjonene for det viktige arbeidet de gjør.

Olemic Thommessen (H) pekte på demokrati og menneskerettigheter som viktige forutsetninger for den nordiske velferdsmodellen. Bengt Morten Wenstøb pekte i sitt innlegg på at temaer som klima, menneskehandel og ungdomsledighet i stor grad påvirkes av forhold utenfor Norden. Derfor må Norden også arbeide for å påvirke den europeiske dagsordenen.

5. Nordisk råds prioriteringer i 2014

Nordisk råd har valgt medlemmer fra den svenske delegasjonen til å lede arbeidet som Rådets president og visepresident for 2014. Sveriges program knytter seg til, og bygger videre på, det arbeidet som ble gjort i 2013 under Norges formannskapsperiode. Nordisk råds virksomhet dekker mange saksområder. I mange tilfeller er det spørsmål om arbeid som er av grunnleggende betydning for fellesskapet mellom våre land, og som derfor alltid må drives videre. Et eksempel på dette er arbeidet for å forebygge og avskaffe grensehindre for både enkeltpersoner og firmaer. En annen er å fremme kulturutveksling – i videste forstand.

Under den felles overskriften *Norden i Europa – Europa i Norden*, la det svenske formannskapet i 2014 spesiell vekt på tre hovedområder:

- Det nordiske arbeidsmarkedet.
- Bærekraftig høsting av naturressurser.
- 200 år med fred mellom de nordiske landene.

Norden i Europa – Europa i Norden

Det er av største betydning at Norden tar det europeiske samarbeidet på alvor og utnytter sin posisjon til fulle. De nordiske land må ta vare på muligheten til å styrke relasjonene ytterligere, og arbeide for et effektivt nordisk samarbeid innenfor og med EU. Et Norden som fører en aktiv dialog og har et nært samarbeid med EU og andre europeiske samarbeidsorganisasjoner eller stater, vil ha større muligheter til innflytelse.

Det nordiske arbeidsmarkedet

I 2014 markeres 60-årsjubileet for det felles nordiske arbeidsmarkedet. Det har siden starten vært veldig vellykket. Til tross for suksessen, er det fortsatt mange mobilitetsproblemer i Norden som må

løses. Vi ser i dag selskaper over hele verden som leter etter den rette kompetansen for å takle den globale konkurransen, selv i Norden. Ofte er ikke det nasjonale arbeidsmarkedet nok. Men til sammen har de nordiske landene 25 millioner innbyggere. I formannskapet vil vi arbeide for at det tas ytterligere skritt mot et felles nordisk arbeidsmarked. Det øker muligheten for enkeltpersoner og selskaper til å vokse og realisere sitt fulle potensial.

Ungdomsledigheten har i store deler av Norden bitt seg fast på høye nivåer og påvirker i mange tilfeller de unges livssituasjon, selv utenfor arbeidslivet, og deres tro på fremtiden. I 2014 vil formannskapet føre sammen de nordiske landene og skape et forum for å dele erfaringer med hverandre, hvor hvert enkelt land får mulighet til å fortelle om, og lytte til, vellykkede metoder når det gjelder reduksjon av ungdomsledigheten.

Utdanningsområdet er sentralt i den nordiske velferdsmodellen. Når det gjelder utdanning og sertifisering av utdanninger, mangler det i mange tilfeller nordiske avtaler for godkjenning av grader. Derfor er det ikke alltid at de kan brukes i de nordiske nabolandene. Både for den enkelte students skyld, og for at det felles arbeidsmarkedet skal fungere, ønsker det svenske formannskapet å løfte dette spørsmålet og arbeide for at flere av utdanningene som finnes i dag blir gyldige i hele Norden.

Sverige vil i løpet av sin formannskapsperiode belyse de problemene som rammer grensependlere. Det må regnes som mislykket at vi, 60 år etter innføringen av det felles arbeidsmarkedet, ikke har klare og tydelige regler for de nordiske arbeidspendlerne. Usikkerhet rundt disse spørsmålene kan i praksis være en stor barriere for folk som tenker på å søke jobber i et annet nordisk land.

Bærekraftig høsting av naturressurser

Norden som region krever et utvidet samarbeid rundt naturressursene. Økt global velstand har økt etterspørselen etter de mineralene som finnes i regionen. I formannskapsperioden vil Sverige arbeide for at Norden utvikler felles satsinger og strategier rundt bruken av naturressursene, hvor man tilgodeser sterke miljøkrav og sosiale aspekter, og der både urbefolkningens kultur og turistnæringen kan utvikle seg.

Nordisk samarbeid innenfor forsvars- og sikkerhetspolitikk

Den norske delegasjonen har siden 2013 arbeidet aktivt med å få forankret forsvarssamarbeid i rådets arbeid. Delegasjonen arrangerer høsten 2014 en rundebordskonferanse på Stortinget om nordisk forsvarssamarbeid med deltakelse fra nordiske parlamentarikere og nordiske forsvarsministre. Dette er en oppfølging av møtet mellom Nordisk råds presidium

og de nordiske forsvarsministrene 30. september 2013 i Helsinki. Nordisk råd anser at slike møter kan være et viktig forum mellom nordiske regjeringsrepresentanter og Nordisk råds parlamentarikere på saksområder hvor det ikke er etablert noen formelle ministerråd. Russlands handlinger i Ukraina i 2014 og hvilke konsekvenser dette kan få for sikkerheten i Europa og i Norden er hovedtema på konferansen i 2014.

6. Nordisk råds 65. sesjon

6.1 Nordisk toppmøte – «Visjoner for det fremtidige nordiske samarbeidet»

Visjonen for nordisk samarbeid stod øverst på agendaen for Nordisk råds toppmøte som ble holdt i Oslo den 29. oktober 2013, der de nordiske statsministrene var til stede.

Nordisk råds president Marit Nybakk åpnet debatten. Hun begynte med å understreke hvor viktig rolle region Norden spiller i Europa, blant annet ved å være en premissleverandør i det europeiske samarbeidet. Hun viste også til at Norden er verdens 10. største økonomi.

Visjonen bygger på våre verdier og vår samfunnsmodell, som legger til grunn utgangspunktet for diskusjonen videre, understreket hun. Nordisk råds interesse ligger i at politikerne skal sikre den nordiske samfunnsmodellen for samfunnsutviklingen, slik at den blir værende robust og bærekraftig. Nordisk råd, norske formannskap og det svenske ministerrådsformannskapet finner det viktig å ha velferd og samfunnsutvikling på dagsordenen i år. Videre er ungdomsarbeidsledigheten en viktig del av denne debatten, et tema som det ble avholdt et seminar om i Stockholm den 16. mai.

Under møtet i Det europeiske råd som fant sted de siste dagene, var temaene som ble drøftet kanskje de viktigste man finner på den politiske dagsordenen. Disse temaene er ikke bare aktuelle i Norden, men også i Europa. Gjenstand for drøftelse under møtet var blant annet vekst, utvikling, sysselsetting, og å sikre arbeid for den oppvoksende generasjonen.

Utviklingen i de sørligste delene av Europa er bekymringsfull, da ungdommene dropper ut av skoler og universiteter og dermed risikerer å bli arbeidsledige. Denne utfordringen er felles, både i Norden og i Europa.

Miljø og klima er et tema som garantert blir viktigere innenfor nordisk samarbeid. De arktiske områder faller ikke inn under Nordisk råds ansvarsområde, og er underlagt Arktisk råds (den arktiske parlamentariske komité) ansva, men ismelting, nye seilingsruter, endrede levekår og livsvilkår for utsatte folkegrupper, berører hele Nordkalotten. Dette må derfor sees på i fellesskap. Følgene av disse utford-

ringene blir klarere ved å stille spørsmål om hva miljøkonsekvensene er, eller hvordan de berører dagliglivet til urbefolkningen i de arktiske områdene.

6.2 Ministerrådets formannskapsprogram, generaldebatt og budsjett 2014

Grokraft – livskraft er overskriften på Islands formannskapsprogram for Nordisk ministerråd i 2014, og ble presentert av den islandske statsminister Sigmundur David Gunnlaugsson.

Han redegjorde for tre islandske formannskapsinitiativer: Med *Nordisk bioøkonomi* vil man finne metoder til at utnytte de biologiske ressurser bedre, uansett om de stammer fra luft-, land- eller vannmiljø. Biomasse er en uutnyttet ressurs, som fremtidens økonomier vil bli basert på, uttalte statsministeren.

I dag går enorme biologiske verdier til spille på losseplasser rundt omkring i verden med derav følgende miljøbelastning. FAO – FNs organisasjon for mat, landbruk og fiskeri – estimerer at en tredjedel av verdens matvareproduksjon ender som avfall, samtidig med at millioner av mennesker sulter. Dette må endres. Det er i høy grad oppfinnsomhet og innovativ tankegang i Norden, hvilket er en forutsetning for å bane veien for bioøkonomien og komme helt i front på området.

Statsminister Sigmundur David Gunnlaugsson minnet om at Norden har de basale ressurser: skogen, metaller, fisk og energi. Men kraften kommer likevel fra borgerne i de nordiske land, som skaper verdier og velferd med sin kreativitet og talent. Vi har et høyt utdanningsnivå og likeledes stor sosial sikkerhet. Men generell velferd av det slag vi har i Norden, er ikke en selvfølge, og det er viktig å skape forutsetningene, så den kan bli holdbar på lengre sikt, uttalte statsministeren. Med formannskapsprosjektet *Nordisk velferdsvakt* vil Island belyse den nordiske velferdsstatens motstandskraft og dens evne til å reagere prompte på kriser, når de inntreffer med kort varsel.

Kreative næringer har en viktig rolle i Nordens ervervsliv og økonomi. Kreativiteten og iderikdommen hos de mennesker som arbeider i forskjellige næringer på dette område, er en unik ressurs i Norden. Det er viktig å skape en ramme for disse næringer, så de kan blomstre. Med prosjektet *Nordisk playlist* vil Island fremme eksport av nordisk musikk. Statsministeren la til at det er ingen grunn til å tro at prosjektet ikke fortsetter ved egen kraft når støtten til det opphører.

I generaldebatten uttalte Nordisk råds president, Marit Nybakk, at Nordisk råd ser fram til den moderniseringen og gjennomgangen som ministerrådet nå har varslet som en del av det visjonsarbeidet som ble nevnt av samarbeidsministeren. Det betyr en gjennomgang av nordiske institusjoner og prosjekter, men ikke minst en gjennomgang av beslutningsprosessen fra Nordisk råds vedtak og uttalelser til den

enkelte minister og det enkelte ministerråd. Dette for å få en raskere behandling og en større gjennomslagskraft for de vedtakene som fattes. Så skal rådet selvfølgelig ta sitt ansvar når det gjelder å være mer presis i sine uttalelser.

En av hovedsakene for det norske formannskapet i Nordisk råd i 2013 har vært å sikre at den nordiske modellen for samfunnsutvikling forblir robust og bærekraftig. Det har også vært sammenfallende med det svenske formannskapet i ministerrådet. Det betyr at vi sikrer, men samtidig drøfter, hvordan vi skal utvikle de universelle rettighetene våre og sikre høy sysselsetting i et hav av arbeidsledighet i Europa, at vi fortsatt viderefører likestilling mellom kvinner og menn, og at vi har et aktivt trepartssamarbeid i arbeidslivet, uttalte Nybakk.

For oss er det viktig at det kommer konkrete handlingsplaner og initiativ. Det samme gjelder selvfølgelig for grensehinder, hvor det nå blir en omorganisering.

Til slutt påpekte Nybakk at forsvarssamarbeidet og samarbeid om beredskap og sikkerhet har stått i fokus for Nordisk råds arbeid i 2013. Det vil vi videreføre. Nordisk råd har begynt å sikre en mer aktiv parlamentarisk forankring, og det regner jeg også med blir fulgt opp i 2014, sa Nybakk.

Som formann for Nordisk råds Budsjettgruppe la Bertel Haarder ikke skjul på at budsjettbehandlingen hadde vært en vanskelig prosess. Budsjettet er redusert, men det er igangsatt en rekke prosesser, som kan føre til en konsentrasjon av de nordiske innsatser på områder med nordisk merverdi. Han fremførte det budskap til ministerrådet at det er viktig at Nordisk råd, blir dratt inn meget tidlig i prosessen for neste års budsjettarbeid, og det er viktig at budsjettet blir oversiktlig, så det er mulig å se hvilke valgmuligheter man har.

6.3 Velferd og mangfold

Eyglo Hardardottir fra Island presenterte Nordisk ministerråds nye strategi for samarbeid på sosial- og helseområdet. Strategien har fire mål: sosial trygghet gjennom et inkluderende arbeidsmarked, forebygging av blant annet livsstilssykdommer, bedre kvalitet gjennom samarbeid og erfaringsutveksling, samt å fremme innovasjon og forskning. På bakgrunn av strategien skal det utarbeides årlige handlingsplaner fra Nordisk ministerråd.

Leder av Velferdsutvalget og utvalgets talsperson Anders Andersson, Sverige, fremholdt viktigheten av forebyggende arbeid, innsatser for barn og unge og satsing på sosial investering.

Rigmor Andersen Eide (KrF), Midtengruppens talsperson i saken, gav sin støtte til velferdsutvalgets forslag omkring forebyggende tiltak på helseområdet og arbeid med barn og unge. Andersen Eide støttet

videre et tettere nordisk samarbeid på rus- og tobakksfeltet.

Elisabeth Björnsdotter Rahm, Sverige, presenterte utvalgforslaget om sosial investering i Norden som omhandler tiltak for å få unge som har falt utenfor arbeidsmarkedet, inn igjen.

Representanten Helgi Abrahamsen fra Færøyene var velferdsutvalgets talsperson på forslaget om tettere nordisk samarbeid på kreftområdet. Forslaget tar til orde for et tettere samarbeid ved behandlingen av kreft og samarbeid mellom de nordiske kreftforeningene.

Den svenske samarbeidsministeren Eva Björling redegjorde etter dette for initiativer til bekjempelse av ungdomsarbeidsledighet. Ministeren slo fast at problemet med ungdomsledighet i Norden er stort og alvorlig, og at de nordiske landene må jobbe sammen. Den 16. mai 2013 ble det holdt et toppmøte om temaet med de nordiske statsministerne og arbeidsmarkedsministeren som deltakere. De gode eksemplene på hvordan arbeidsgivere har arbeidet for å inkludere unge i arbeidslivet er løftet frem i en rapport.

Michael Tetzschner (H) understreket som talsperson for den konservative gruppen at velferdsordningene ikke må bli så gode at de utilsiktet lokker unge med lav lønn til et liv på sosiale ordninger. Etter innlegget ble det en replikkveksling mellom Christian Juell fra Danmark, talsperson for den venstre-sosialistiske grønne gruppen, og Torgeir Knag Fylkesnes (SV).

Eyglo Hardardottir, Island, redegjorde for programmet om en bærekraftig nordisk velferd 2013–2015. Det handler om hvordan vi skal sikre at de nordiske landene fremdeles er verdens beste land å bo i i fremtiden. Nye løsninger og tettere samarbeid i velferdssektoren, innenfor utdanning, arbeidsmarkedet og på helse- og sosialområdet er i fokus.

Maria Arnholm fra Sverige redegjorde for likestillingsarbeidet i Nordisk ministerråd.

Bjørt Samuelsen fra Færøyene presenterte så forslaget om en strategi for å få kvinner til å flytte til distriktene og de selvstyrte områdene (A 1579/medborger). I debatten om forslaget tok representanten Per Olaf Lundteigen (SP) ordet til støtte for forslaget.

Eyglo Hardardottir, Island, presenterte den nye organiseringen av arbeidet for personer med funksjonshemninger. Nordisk Handikappolitisk Råd er lagt ned, og et nytt råd er i ferd med å etableres. Rådet skal sortere under sosial- og helseministrene og samarbeide med Nordens Velferdssenter. Den nye ordningen skal evalueres om 2 år.

Til slutt i debatten under dette punktet presenterte Eyglo Hardardottir, Island, nedleggelsen av «Nordic School of Public Health». Den ble vedtatt nedlagt i

juni 2013 og skal stenge 1. januar 2015, da de nordiske landene nå har liknende utdanning nasjonalt.

Som velferdsutvalgets talsperson fremholdt Sonja Mandt (A) at utvalget ikke ville uttale seg om saken da de ikke var blitt involvert i prosessen tidligere, før skolen var besluttet nedlagt.

Sonja Mandt uttrykte så støtte til å samlokalisere Nordens Velferdssenter i Danmark med Nordens Velferdssenter i Sverige.

6.4 Samarbeidsministrenes spørretime

Michael Tetzschner stilte spørsmål til den danske samarbeidsministeren om hvordan man har maktet å få frem en kriseforståelse i Danmark som gjør at innbyggerne aksepterer omlegginger av velferdsordninger, for å gjøre dem mer økonomisk bærekraftig. Tetzschner nevnte som eksempler innstramminger i kontanthjelpen til yngre og arbeidsdyktige personer og at man har knyttet studieunderstøttelsen mer opp til fremdrift og også til avslutning av studiene.

Den norske samarbeidsministeren Elisabet Aspaker svarte på spørsmål fra Færøyene om Norge støttet EUs boikott av landet pga. fiskerikonflikten mellom Færøyene og EU. Aspaker svarte at dette er en veldig lite ønskelig situasjon. Derfor jobber Norge nå intenst med forhandlinger for å finne fram til gode og akseptable løsninger.

Sonja Mandt spurte lederen for ministerrådet, den svenske samarbeidsministeren, om hva ministerrådet vil gjøre for følge opp på nordiske vedtak fra 2010 om å etablere et felles register for autorisert helsepersonell i Norden.

Den norske samarbeidsministeren fikk spørsmål fra et finsk medlem om hvordan den nye norske regjeringen vil utvikle utdanningspolitikken i Norge, og hvilken prioritet man vil gi det nordiske forskningssamarbeidet. Elisabeth Aspaker understreket at kunnskap er grunnleggende for velferd, kunnskap er grunnleggende for å hindre utstøting fra samfunns- og arbeidsliv, og derfor kommer dette til å være høyt prioritert i regjeringen. Videre at Norge skal se at det også på det nordiske plan er mye inspirasjon å hente, det er mye å hente på at vi deler mer kunnskap. Kunnskap er jo faktisk den eneste ressursen det blir mer av om vi deler den, uttalte Aspaker.

6.5 Debatt om internasjonalt samarbeid

Det utenrikspolitiske samarbeidet

Sveriges utenriksminister Carl Bildt redegjorde på vegne av de nordiske utenriksministrene for Nordisk ministerråds arbeid på det utenrikspolitiske området. Han konstaterte at det har skjedd en betydningsfull utvikling og fordypning av samarbeidet, ikke minst med inspirasjon fra den viktige rapporten som Thorvald Stoltenberg la fram i 2009, på oppdrag

fra de nordiske utenriksministrene. Vårt engasjement for omverdenen begynner i våre nærområder, sa Bildt og framhevet blant flere eksempler at fra 2014 deltar Sverige og Finland for første gang i øvelser sammen med Norge og Danmark, i samband med NATOs luftovervåkning over Island.

Ambisjonene og samarbeidet innenfor samfunns-sikkerhet og beredskap er styrket og utvidet. De nordiske landenes ulike bidrag i internasjonal sammenheng (FN-oppdrag) samt samkjøring av ambassade-ressurser ble også berørt. Nordisk samarbeid i forbindelse med Afghanistan og den arabiske våren har vært tett. De nordiske landene har et sterkt engasjement i de fire regionale rådene i Nord-Europa og innenfor Den nordlige dimensjon. Utenriksministrene la også vekt på samarbeid i Arktisk Råd.

Utenriksminister Børge Brende sa i sitt innlegg at gjennomføringen av luftovervåkingsprogrammet på Island viser den fulle dynamikken i det nordiske samarbeidet. Det er en milepæl i nordisk sikkerhetspolitikk og militært samarbeid. Det nordiske samarbeidet på materiellsiden viser hvordan vi sammen kan utnytte ressursene bedre og jobbe smartere. Styrket nordisk samarbeid i sikkerhetspolitikken underbygger og supplerer FN, NATO og EU. Det er til alles fordel, selv om vi har ulike tilknytningsformer til EU og NATO.

Utenriksminister Brende viste også til at man har fått på plass et nordisk gradert kommunikasjonsnettverk og et samarbeid mellom nordiske fagmyndigheter om digital sikkerhet. Det er et godt eksempel på hvordan vi kan trekke veksler på hverandres kunnskap og teknologi.

Den norske utenriksministeren tok også opp den humanitære katastrofen som krigen i Syria har ført til, og derpå medfølgende destabilisering av en region som allerede har store og grunnleggende utfordringer, bl.a. konflikten mellom Israel og Palestina. Nordisk koordinering, nordisk samhandel, og en nordisk røst på områder hvor vi har en felles politikk, teller internasjonalt og blir lagt merke til. Norden er opptatt av verdier, menneskerettigheter og viktige prinsipper som bør styre oss i den krevende utenrikspolitiske situasjonen vi står midt oppe i, avsluttet Børge Brende.

Michael Tetzschner bemerket i sitt innlegg at det er mulig å gjøre mer ut av det nordiske samarbeidet, men man må også være klar over når det virkelig forplikter, og når det er et interessedrevet og frivillig fellesskap. Det er nemlig to vidt forskjellige måter å drive samarbeidet på, og man må ikke skape uklarhet om våre alliansegarantier ved å snakke om eventuelle kryssgarantier i Norden.

Forsvars- og sikkerhetspolitikk

Den finske forsvarsminister Carl Haglund redegjorde for framdriften i det nordiske forsvarssamarbeidet, som i dag går under navnet NORDEFECO. Han minnet om at det ikke er et selvstendig forsvarspolitisk alternativ, men kompletterer andre forsvarspolitiske arrangementer.

Det er imidlertid et vellykket eksempel på hvordan det såkalte «smart defence»-konseptet kan virkeliggjøres. Det tas konkrete skritt for å forsterke dialogen mellom det regionale, europeiske og endog det transatlantiske nivået, når man samler forsvarsministre fra Norden, de baltiske land og de såkalte Northern Group-landene til et fellesmøte i desember 2013 i Helsingfors.

Et smart forsvarssamarbeid er bare bra når vi lykkes med å få til et dypere samarbeid og dele på ansvar og oppgaver. Det gir økt effektivitet og sparer kostnader, uttalte Haglund. Han opplyste at de nordiske forsvarsministrene har etablert en femårig øvingsplan for alle forsvarsgrener, der også de baltiske land involveres.

De nordiske forsvarsministrene vil på sitt desembermøte utarbeide en visjon for det nordiske forsvarssamarbeidets utvikling og framtid. Den finske forsvarsministeren så for seg en enda mer sammensveiset region, som har forpliktet seg til å koordinere tiltak, kapasiteter og virksomhet.

I sitt innlegg opplyste Marit Nybakk om at presidiet i Nordisk råd den 30. september hadde en rundebordskonferanse med det nåværende og det kommende formannskapet i NORDEFECO. Der understreket den finske forsvarssjefen at for forsvaret selv var det to viktige årsaker til det levende nordiske samarbeidet på denne sektoren: for det første at det var helt nødvendig å kunne operere sammen i nærområdene våre i gitte situasjoner, for det andre at man samtrente foran deltakelse i internasjonale operasjoner.

Forsvarssamarbeidet foregår uformelt, men målbevisst og resultatorientert mellom de nordiske lands regjeringer og forsvarssjefer. Nordisk råds presidium har akseptert at forsvarssamarbeidet er smidig og dynamisk, uten et ministerråd. Samtidig har Nordisk råd aktivt bidratt til at vi har en klarere parlamentarisk forankring. Nordisk råd har dessuten forventninger om at det visjonære arbeidet fører til flere konkrete tiltak, sa Nybakk. Hun reiste noen problemstillinger: Er en felles forsvarsplanlegging mulig mellom de nordiske land innenfor og med respekt for de enkelte landenes ulike sikkerhetspolitiske forankringer? Og for det andre: Er solidaritetserklæringen fra utenriksministrene tilstrekkelig, eller trenger vi noe mer? Kanskje må vi ha klarere avtaler mellom landene, men det er langt dit. I mellomtiden fortsetter det fleksible samarbeidet, når det gjelder både forsvarspolitikk og utenrikspolitikk, i et slikt tempo at

sektoren nå er den mest dynamiske innen det nordiske samarbeidet, uttalte Marit Nybakk.

6.6 Kontrollkomiteens saker

Kontrollkomiteens leder, Sonja Mandt, redegjorde for komiteens innstillinger til revisjonsrapportene om henholdsvis Nordisk ministerråd, Nordisk råd og Nordisk kulturfond. Hun konstaterte at Riksrevisjonen anser at de tre årsregnskapene gir et rett bilde av aktiva, passiva og den finansielle stilling, og at det ikke er tale om vesentlige bemerkninger.

Hun minnet likevel om at det finnes påpekninger om forhold som skal rettes opp, og komiteen redegjør for disse i sine betenknings. Det forventes at de respektive organer følger revisorenes anbefaling og retter de feil og mangler som påpekes.

Hun understreket at revisjonen ikke omfatter spørsmål om forholdet mellom de politiske målsettinger og disponeringer av midler. Det er et forhold som komiteen mener vil være nyttig at vi ser nærmere på. Nordisk råd trenger å se om de politiske målene vi ønsker, oppnås.

Utover den årlige gjennomgangen av revisjonsrapporten og de respektive årsregnskaper har kontrollkomiteen i 2013 forsøkt å gjennomføre sitt mandat og se på følgende forhold: rolle- og ansvarsfordeling i nordisk samarbeid mellom den enkelte institusjons styre, Nordisk ministerråd og NMRs generalsekretær, formål, drift og finansiering av de nordiske kulturhusene, registrering og tilgang til informasjon om prosjekter som finansieres med Nordisk ministerråds budsjett, åtteårsregelen for ansatte, og driften av institusjonene. Komiteen har rettet henvendelser til Nordisk ministerråd om disse forholdene. Det har bidratt til at flere forskjellige utredninger og innsatser er på gang. Kontrollkomiteen vil følge dette videre opp i 2014.

Avslutningsvis opplyste Sonja Mandt om den systematiske gjennomgang kontrollkomiteen gjør av de nordiske institusjoner og samarbeidsorganer med sikte på å få innblikk i hvordan de skaper nordisk nytte. I 2013 er sju institusjoner og samarbeidsorganer besøkt. Rent generelt har komiteen gjennom disse besøkene fått et positivt bilde av virksomheten. Men besøkene har også gitt grunnlag for kritiske merknader eller observasjoner som komiteen mener at vedkommende institusjon med fordel bør se på. Et viktig spørsmål er om det kan være tale om overlappende virksomheter, eller om det kan være oppgaver som i dag løses nasjonalt, som med fordel kunne løses i en nordisk institusjon eller et samarbeidsorgan. Dette er spørsmål som Nordisk råd kontinuerlig bør søke svar på.

6.7 Kultur, utdanning og forskning

Den islandske kulturminister Illugi Gunnarsson redegjorde for Nordisk ministerråds oppfølging av Språkdeklarasjonen, basert på nasjonale rapporter fra de nordiske land og selvstyrte områder. Språkdeklarasjonen tar sikte på å styrke den nordiske språkforståelsen. Ulike tiltak er satt i verk for at nordboere skal kunne kommunisere på et skandinavisk språk, få kunnskap om grunnleggende språklige rettigheter, og kunnskap om språksituasjonen i Norden. Deklarasjonen er ikke juridisk forpliktende, og finansieringen av tiltakene kan derfor variere mellom de nordiske land. Embetsmannskomiteen for utdanning og forskning besluttet i 2012 at et prioritert område i språksamarbeidet fremover også vil være å se nærmere på hvordan nordiske initiativer kan være med på å støtte opp om oppfølgingen av språkdeklarasjonen på nasjonalt nivå. Ministerrådet har den senere tid prioritert barn og unges forståelse av dansk, norsk og svensk. Fra og med 2014 vil fokus i innsatsene blant annet være på muntlig språkforståelse.

Kultur- og utdanningsutvalgets talsperson, Peter Johansson, var fornøyd med at redegjørelsen nå også tar for seg de nordiske tegnspråkenes stilling, og at det er etablert et nordisk nettverk for samarbeid på dette området. Utvalget mener det er viktig at ministerrådet setter av økonomiske midler slik at nettverket får anledning til å utvikle samarbeidet. Utvalget la under sesjonen frem et forslag som støtter opp om dette nettverket der Göran Montan var talsperson. Johansson var også positiv til landenes ulike aktiviteter, og understreket også viktigheten av ministerrådets finansiering. Johansson var også tilfreds med at samtlige læreplaner legger vekt på betydningen av de nordiske språkene.

Valgerður Gunnarsdóttir var kultur- og utdanningsutvalgets talsperson på forslag om et forsterket nordisk utdanningssamarbeid. Gunnarsdóttir viste til at det i de nordiske land utarbeides en rekke analyser og rapporter om like temaer på utdanningsområdet, og at man ved et tettere samarbeid unngår overlapping, og kan skape større fokus og overenstemmelse mellom landenes utdanningspolitikk. Forslaget går også ut på at det bør sikres en sterkere formidling og synliggjøring av resultater og ny viten om nordisk utdanning til relevante aktører både i Norden og i internasjonal sammenheng, og til sist bes de nordiske fagministrene ved høstsesjonen i 2014 om å redegjøre muntlig for perspektiver og betraktninger med hensyn til utvalgets anbefalinger.

Sjúrdur Skaale var talsmann for et utvalgsforslag om skolens markering av barns rettigheter. Barnekonvensjonen er 25 år den 20. november 2014, og i den forbindelse mener utvalget at jubileet bør markeres med en felles dag i alle de nordiske lands skoler der fokus er på barns rettigheter og demokratispørs-

mål. Undersøkelser har vist at økt bevissthet om egne rettigheter gjør at barn klarer seg bedre i skolen, sa Skaale. Selv om det legges opp til undervisning om barnekonvensjonen i de fleste nordiske læreplaner, er det ulik praksis fra skole til skole, mente Skaale. Utvalget oppfordrer de nordiske lands regjeringer til å legge til rette for en felles markering neste år. I forslaget tar det til orde for at de nordiske parlamentene også markerer jubileet, blant annet med å invitere til et eget barne- og ungdomsparlament.

Et forslag om medier og opphavsrett var også til behandling. Kultur- og utdanningsutvalget ønsker at Nordisk ministerråd utarbeider og vedtar en selvstendig og fremtidsrettet nordisk strategi på medie- og opphavsrettsområdet. Dette for å sikre fremskritt og synergier bl.a. innenfor klarering av rettigheter for å oppnå en styrket nordisk offentlighet. Utvalget ønsker også at kulturministrene ved sesjonen i 2014 gir en muntlig orientering om sine visjoner. Göran Montan var utvalgets talsperson, og la til at det nordiske filmportalprosjektet bør ses på som en del av en ny mediestrategi.

Kultur- og utdanningsutvalget ba Nordisk ministerråd i sin satsing «Holdbar nordisk velferd» om å tenke tverrsektorielt og at de ser på skolegangen til utsatte barn og unge. Utvalgets talsperson Liselott Blixt viste i sitt innlegg til at det i dag er ca. 50 000 barn i Norden som av ulike grunner ikke kan bo sammen med sine foreldre. Denne gruppen viser seg å være mer utsatt for problemer som arbeidsløshet, fattigdom og sykdom når de blir voksne. Forskning viser at vellykket skolegang kan være med på å bryte den negative sosiale arven, og utvalget ønsker derfor at Ministerrådet sette i verk et tverrsektorielt utdannings- og helseinitiativ med fokus på denne gruppen.

Næringsutvalget la fram et forslag om et Nordisk forskningspolitisk dialogforum, begrunnet med at det trengs mer transparens, åpenhet og delaktighet i det nåværende nordiske forskningssamarbeidet. Utvalget anbefaler i sitt forslag at dialogforumet skal anvendes for å hjelpe til med prioriteringer og visjoner for det nordiske forskningssamarbeidet, samt til f.eks. implementeringer av nye handlingsplaner eller strategier for det nordiske forskningssamarbeidet. I presentasjonen av forslaget ble det sagt at målet er å samle alle aktører i forskningssektoren for å diskutere forskningspolitikk og således delta i utviklingen av det nordiske forskningssamarbeidet, herunder muligheten til å påvirke prioriteringene fra parlamentarisk hold, innen beslutninger tas.

Ministerrådet for utdannelse og forskning la fram for sesjonen et forslag om endringer i NordForsks vedtekter. Ministerrådets talsperson sa at formålet med endringene var bl.a. å tydeliggjøre NordForsks rolle som samarbeidsorgan og møteplass for landenes forskningsråd; å tydeliggjøre NordForsks relasjon til

ministerrådet med henblikk på å øke dialogen mellom NordForsk og ministerrådet og håndtere behov for tverrsektoriell koordinering; å etablere en mer hensiktsmessig sammensetning av NordForsks styre og en bredere rådgivende struktur til styret.

I Næringsutvalgets innstilling til forslaget framkom flere kritiske merknader. Næringsutvalgets talsperson uttalte at den nye styresammensetningen avspeiler en holdning til forskningen som er altfor nytteorientert og instrumentell. Det fins en risiko for at man glemmer basisforskningen, siden bare ett av styremedlemmene (mot tidligere tre) kommer fra universitetssektoren. Utvalget påpeker også at de selvstyrende områdene Grønland, Færøyene og Åland bør ha ordinære medlemmer av styret, og ikke observatørstatus som nå.

6.8 Grensehindringer

Den islandske statsminister Sigmundur Davíð Gunnlaugsson la fram Islands formannskapsprogram for 2014, og opplyste samtidig at det ved årsskifte vil bli implementert en ny organisering av det nordiske grensehindersamarbeidet. Denne ordningen vil avløse Grensehinderforum som ambassadør Ole Norrback har stått i spissen for.

Den danske samarbeidsminister Manu Sareen redegjorde for ministerrådets innsatser for å fjerne grensehindringer. Sareen trakk fram noen av de gode resultatene som var oppnådd, blant annet på utdanningsiden, hindringer langs den svensk-norske grensen på sosial- og arbeidsområdet, samt informasjonstjenester i Øresundregionen. Sareen viste også til at flere av de grensehindringer man tar sikte på å løse, kan løses ved ulike modeller og på ulike nivåer. Blant annet inngår Folketinget og regjeringen avtaler om hvilke saker som de vil prioritere å løse.

Den islandske samarbeidsminister Eygló Harðardóttir la fram ministerrådets forslag til handlingsplan for grensehindersamarbeidet 2014–2017, og ga en nærmere presentasjon av organiseringen og målene for det nye Grensehinderrådet. Harðardóttir opplyste at det nye Grensehinderrådet, som skal ledes av Siv Friðleifsdóttir, først og fremst vil prioritere grensehindringer på arbeidsmarkedsområdet, det sosiale området og på utdanningsområdet.

Ambassadør Ole Norrback viste til det arbeid som var gjort de seks siste år i regi av Grensehinderforum, hvor årlig ca. 10 grensehindringer er blitt løst. Norrback la til at stadig gjenstår mye arbeid for å løse grensehindringer, og kom med tanker og råd til den nye organiseringen av samarbeidet. Statsministrene må vise et tydelig og overordnet ansvar for det nordiske samarbeidet, beslutningene bør være tydelige g inneholde tidstabeller for implementering og rappor-

tering, og Nordisk råd bør ta en mer aktiv rolle i arbeidet, var Norrbacks kommentar.

Høgni Høydal var presidiets talsperson, og viste til Presidiets kommende møte hvor det ville bli en nærmere behandling av forslag til handlingsplan og sammensetning av grensehinderrådet. Høydal tok også til orde for at formannskapslandet gir en årlig redegjørelse på hvert tiltak som er gjort med hensyn til grensehindre, med forklaring også på de hindringer som ikke har latt seg løse.

Den svenske samarbeidsminister Ewa Björling redegjorde for den nordiske skatteavtale og skattereglene for pensjonister fra de andre nordiske land som bosetter seg i Sverige. Den nordiske skatteavtalen ble endret i 2008 og trådte i kraft i 2009. Endringen til den nye avregningsmetoden brukes for å unngå dobbeltbeskatning, og medfører at pensjonister som får sin pensjon i et annet nordisk land, beskattes på samme måte som pensjonister i det landet man flytter til. Den nye avregningsmodellen har falt uheldig ut for en gruppe norske pensjonister, som hevder at de ikke har fått korrekt informasjon av svenske skattemyndigheter. Disse sliter nå med store etterbetalinger.

Debatten som fulgte etter redegjørelsen var preget av kritikk av håndteringen og manglende informasjon fra svenske myndigheter, og flere innledere krevde at den svenske regjeringen viser politisk vilje til å finne en løsning i saken. Fra Stortinget deltok Knut Storberget, Michael Tetzschner og Torgeir Knag Fylkesnes i debatten.

Et utvalgsforslag om samarbeid om standardisering og regulering innenfor byggesektoren i Norden ble lagt fram av Næringsutvalgets talsperson Cecilie Tenfjord-Toftby. Ulike standarder representerer, ifølge Tenfjord-Toftby grensehindre, og skaper unødige kostnader for medborgerne, f.eks. ved oppsett av ferdighus som produseres og selges over grensene.

6.9 Bærekraftig utvikling

Den færøyske samarbeidsminister Annika Olsen redegjorde for oppfølgingen av Rio +20. Nordisk ministerråd har lagt en ny strategi for bærekraftig utvikling, «*Et godt liv i et bærekraftig Norden*», som innebærer at alt arbeid innen Nordisk ministerråds rammer skal ha et integrert bærekraftighetsperspektiv.

Norges samarbeidsminister Elisabeth Aspaker presenterte ministerrådsforslag om tiltak for bærekraftig utvikling 2013–2015. Den nye strategien inneholder langsiktige retningslinjer fram til 2025 innen følgende områder: den nordiske velferdsmodellen, robuste økosystemer, et klima i endring, en bærekraftig utnyttelse av jordens ressurser, samt utdanning, forskning og innovasjon. Fagministerrådene har blitt bedt om å konkretisere strategiens lang-

siktige målsettinger til målbare mål og levere noen prioriteringer for den første treårsperioden. Aspaker understreket at det er behov for klare signaler fra beslutningstakere både i ministerrådet og i Nordisk råd for å drive arbeidet for en bærekraftig utvikling videre fremover.

I debatten om Utvalgsforslag om nordiske tiltak for å redusere risikoen ved hormonforstyrrende stoffer ble det lagt vekt på at Norden må jobbe sammen for å reformere EUs kjemikalielovgivning da denne legger begrensninger på de nordiske lands muligheter til å regulere bruk av hormonforstyrrende stoffer.

Gjennom Utvalgsforslag om gjensidig utbetaling av pant på bokser og PET-flasker opprettholdt Nordisk råd sitt krav om et nordisk pantesystem.

6.10 Nordisk råds priser

For første gang noensinne ble alle Nordisk råds fem priser avslørt og utdelt samtidig under Nordisk råds store prisgalla i Den Norske Opera og Ballett i Oslo. Prisingallaen ble sendt på samtlige statskanaler i Norden. Nesten samtlige nominerte var til stede i Operaen i Oslo. Vinnerne fikk overrakt den nye prisstatuetten, «Nordlys», av fjorårets vinnere, og den nye barne- og ungdomslitteraturprisen ble overrakt av den svenske kulturministeren Lena Adelsohn Liljeroth og Nordisk råds president Marit Nybakk. Nordisk råds pris er på 350 000 danske kroner.

Nordisk råds musikkpris gikk til den finske fiolinisten Pekka Kuusisto.

Nominerte fra Norge var Håkon Austbø og Maja Ratkje.

Nordisk råds natur- og miljøpris gikk til danske Selina Juul fra bevegelsen Stop Spild Af Mad. Nominerte fra Norge var miljøteknologibedriften TOMRA, sammen med gründerne Tore og Petter Planke. Nominert var også bedriften ASKO, grossist og leverandør av dagligvarer.

Nordisk råds filmpris gikk til den danske filmen «Jakten», instruert av Thomas Vinterberg, som har skrevet manuskriptet sammen med Tobias Lindholm. Filmen er produsert av Sisse Graum Jørgensen og Morten Kaufmann. Filmen «Som du ser meg» var norsk kandidat. Regi: Dag Johan Haugerud, produsent, Yngve Sæther.

Nordisk råds litteraturpris gikk til den dansk-norske forfatteren Kim Leine for hans verk «Profetene i Evighetsfjorden». Fra Norge var Nils-Øivind Haagenen nominert for diktsamlingen «God morgen og god natt». Ole Robert Sunde var nominert med romanen «Krigen var min families historie». Fra det samiske språkområdet var Sollaug Sárgon nominert for diktsamlingen «Savvon bálgáid louttastit».

Den finske boken «Karikko» (Blindskär) av Seita Vuorela og Jani Ikonen (ill.) var den første som mot-

tok **den nye Nordisk råds barne- og ungdomslitteraturpris**. Nominerte fra Norge var Aina Basso for boken «Inn i elden», og Inges H. Sætre for boken «Fallteknikk».

Fra det samiske språkområdet var Signe Iversen og Sissel Horndal (ill.) nominert for boken «Mánugánda ja Heike».

7. Nordisk råds temasesjon, april 2014

7.1 Aktuelt tema (Ukraina/Russland)

Den politiske situasjonen i Europa etter krisen i Ukraina og Russland medførte at Nordisk råds president Karin Åström og visepresident Hans Wallmark på kort varsel foretok en rundtur til de baltiske parlamenter samt de to kamre i Polens parlament medio mars 2014, for å drøfte den politiske situasjonen i regionen og knytte parlamentarisk kontakt. På bakgrunn av inntrykk fra rundturen foreslo presidentskapet å sette et aktualitetspunkt til debatt i plenum på dagsordenen under sesjonen i Akureyri 8. april.

Den politiske situasjonen i Ukraina forlenget således Nordisk råds temasesjon i Akureyri. Det var enighet på tvers av partigrensene om at den prekære situasjonen i øst er et anliggende for det nordiske samarbeidet. Nordisk råd vedtok deretter en uttalelse med tittelen «Nå gjelder det å holde fast ved folkeretten, demokratiet og menneskerettighetene». (Se vedlegg 2.)

Nordisk råds presidium fortsetter kontakten med kollegaer fra andre parlamentarikerforsamlinger pga. situasjonen, og hvordan dette berører landene i Russlands ytterkant. Blant annet ble det avholdt et møte med Baltisk forsamling og Visegrad-landene i Stockholm i juni.

7.2 Temadebatt om bærekraftig utnyttelse av naturens ressurser

Det ble særlig debatt etter den islandske fiskeriministerens redegjørelse fra ministerrådet om status for fiskerikonfliktene om fordelingen av sild og makrell. Flere av delegasjonens medlemmer gikk på talerstolen for å forsvare Norges posisjon og erklære glede over at det hadde lyktes EU, Færøyene og Norge å få i stand en avtale om makrellfisket.

En rekke medlemsforslag ble også behandlet som for eksempel kriterier for bærekraftig gruveindustri, smart nordisk elektrisitetsnett og fiskeoppdrett i lukkede anlegg.

7.3 Andre saker

Den sosialdemokratiske gruppe og Den venstre-sosialistiske gruppe fremmet et forslag om økt fokus på arbeidstakernes rettigheter. Sett i lys av utviklingen i verden og Europa, med finanskrise, stor

arbeidsløshet og uro rundt arbeidstakernes rettigheter, ble Nordisk ministerråd anbefalt å arrangere en konferanse med fokus på sosial dumping og arbeidstakerrettigheter. Forslaget ble ikke vedtatt.

Nordisk råd vedtok et forslag rettet til Nordisk ministerråd om å sørge for et oversyn av den nordiske skatteavtale, for å sikre at myndighetene forvalter regelverket likt, og at borgerne får tydelig og korrekt informasjon.

Barn og barns vilkår er en av kjernesakene i det nordiske samarbeidet, og under temasesjonen ble et forslag om å styrke barnerettsperspektivet i Nordisk ministerråds arbeid vedtatt. Et utvalgsforslag om å innføre et kvalitetsmerke for likebehandling og likestilling i barnehager og skoler ble også behandlet. Forslaget som er rettet til ministerrådet, inneholdt flere tiltak for å styrke likebehandling av kjønn i barnehage og skole. Fremskrittspartiet reserverte seg mot forslaget om å innføre en merkeordning i skoler og barnehager. Forslaget ble vedtatt.

Til behandling var også et forslag fremmet av Kultur- og utdanningsutvalget, med fokus på tiltak som legger til rette for et aktivt friluftsliv for barn og unge. I forslaget bes Nordisk ministerråd blant annet om å markere Nordisk friluftsliv i 2015, i det danske formannskapsprogrammet, samt redegjøre for sine planer ved høstsesjonen 2014.

Nordisk råd har i likhet med Nordisk ministerråd som ambisjon å være en effektiv og politisk relevant organisasjon. Nordisk råd har derfor gjennom rådets kontrollkomité sett på hvordan rådet arbeider og hvordan delegasjonene forankrer det nordiske samarbeidet i de nasjonale parlamentene, med mål om å styrke rådets anbefalinger som politiske instrumenter. Kontrollkomiteen la fram en redegjørelse og oversikt over ulike tiltak og ideer til forbedringer, basert på de nasjonale sekretariatenes rapporteringer, og med en anbefaling om regelmessige gjennomganger av det nordiske samarbeidet for å fremme effekten av rekommandasjoner, i alle rådets organer og nasjonale sekretariater.

8. Presidiet, utvalgene og kontrollkomiteen

8.1 Presidiet

Presidiet består av 13 medlemmer fordelt mellom de nordiske partigrupper i Nordisk råd, samtidig som alle land er representert. Presidiet behandler de overgripende politiske saker, den generelle retning og utvikling av rådets virksomhet samt har ansvaret for at rådets virksomhet er i takt med virksomheten i de nasjonale parlamentene. Presidiet er ansvarlig for kontakten med andre internasjonale organisasjoner. Presidiet behandler saker som berører utenriks- og

forsvarspolitik samt samfunnssikkerhet. Presidiet behandler også budsjettet for Nordisk ministerråd.

Norge var representert i presidiet 2013 ved Marit Nybakk (Nordisk råds president) og – etter valget – Michael Tetzschner (visepresident). Rigmor Andersen Eide var også innvalgt til presidiet i 2013.

Valgene ved Nordisk råds sesjon i Oslo november 2013 resulterte i at Marit Nybakk og Michael Tetzschner fortsatte som medlemmer av presidiet i 2014.

I annet halvår 2013 og 1. halvår 2014 har presidiet holdt 6 møter. Ved møtet 23.–24. september 2013 på Færøyene besluttet presidiet å be de nasjonale delegasjonene om en nivåhøyning av deres bidrag til Nordisk råd med sammenlagt 3 MDKK. Norges andel av dette er beregnet til vel 900 000 DKK. Man besluttet vider å erstatte papirutgaven av Nordisk råds årlige protokoller og saksdokumenter fra sesjonen med en elektronisk versjon. Presidiet noterte også det økende samarbeid om samfunnssikkerhet, og besluttet å innby den svenske forsvarsminister til å redegjøre for Haga II-erklæringen på sesjonen.

En delegasjon fra presidiet ledet av Nordisk råds president, Marit Nybakk, besøkte i september utenrikskomiteen i det polske senatet i Warszawa. Besøket kom i stand på polsk initiativ, og diskusjonene handlet i hovedsak om utviklingen av Østersjøområdet og EUs naboland i øst.

Når presidiet diskuterte hvilke former det utenriks- og sikkerhetspolitiske samarbeidet best kunne drives i, kom man fram til at formelle ministerråd etter modellen fra Nordisk ministerråd ikke var formålstjenlig. Det var likevel viktig å få til en parlamentarisk forankring av samarbeidet. Etter kontakt med NORDEFCOs formannskap, Finlands forsvarsminister Carl Haglund, arrangerte presidiet en rundebordskonferanse den 30. september i Helsingfors om det forsvarspolitiske samarbeidet. Utover presidiets medlemmer og forsvarsministrene ble lederne i de nasjonale parlamentenes forsvarskomiteer innbudt, samt et mindre antall eksperter. Det planlegges en tilsvarende rundebordskonferanse i Oslo i oktober 2014.

I forbindelse med sesjonen hadde presidiet et møte med de nordiske statsministrene, de nordiske utenriksministrene, de nordiske samarbeidsministrene og møte med russiske parlamentarikere som gjestet sesjonen.

I presidiets møte med de nordiske utenriksministrene ble gjennomføringen av Stoltenberg-rapportens forslag diskutert, sikkerhets- og forsvarspolitisk samarbeid ble berørt og nordisk ambassadesamarbeid, herunder samlokalisering, ble drøftet. Det ble dessuten diskusjon om nordiske kontakter og samarbeid med Hviterussland og Russland.

Presidiet hadde også et møte med Vestnordisk råds presidium. Man diskuterte muligheten for å se en bedre samordning av temakonferansene i Nordisk råd og de spørsmål som Vestnordisk råd hadde på sine konferanser.

I tilknytning til sesjonen hadde presidiet et møte med representanter fra Russlands parlaments Statsduma og Føderasjonsrådet samt fra Parliamentary Association of Northwest Russia. Kommende felles aktiviteter ble drøftet. Fra begge sider var man tilfreds med de planlagte møter og studieprogrammer. Fra Nordisk råds side ble det uttrykt bekymring over den demokratiske utvikling i Russland, og fengslingen av Greenpeace-aktivister ble kritisert.

De nordiske parlamentspresidentene deltok under sesjonen, og den 30. oktober var det et møte mellom presidenten i Nordisk råd og de nordiske parlamentspresidentene. Parlamentspresidentene ga uttrykk for at de fellesparlamentariske debatter, som har vært avviklet på Nordisk råds initiativ i 2012 og 2013, har vært gode, og ga støtte til flere slike debatter.

Presidiets desembermøte ble avholdt i Vilnius, og det ble redegjort spesielt for Litauens formannskap i EU. Nordisk råds president, Marit Nybakk, orienterte fra baltisk forsamlings sesjon og fra sin deltakelse i PACE-møtet den 22. november i Wien. Hun sa at Europarådets parlamentarikere var opptatt av å samarbeide med andre regionale organisasjoner. Arktiske spørsmål, trafficking, og ikke minst forholdet til Hviterussland hadde preget debattene.

Det årlige toppmøtet mellom presidiene i Nordisk råd og baltisk forsamling fant sted i tilknytning til presidiemøtet 22. januar 2014 i København. På møtet ble det framlagt en plan for samarbeidet med baltisk forsamling for perioden 2014–2015, som i det etterfølgende presidiemøte ble godkjent. En felles uttalelse mot bruk av vold i konfliktene i Ukraina ble undertegnet av begge presidentene.

På presidiemøtet ble Nordisk råds kontakt med EU diskutert, og sekretariatet fikk i oppdrag å utarbeide en handlingsplan for nye EU-initiativer.

Den politiske situasjonen i Europa i lys av krisen i Ukraina medførte at Nordisk råds president og visepresident på kort varsel foretok en reise til de baltiske parlamentene, samt de to kamrene i Polens parlament. På presidiets møte 8. april i Akureyri ble situasjonen i Ukraina diskutert, og det ble besluttet å holde en særskilt aktualitetsdebatt under rådets temasesjon samme dag. Sesjonen vedtok en resolusjon, som er vedlagt denne rapport.

På presidiemøtet ble ellers reformarbeidet i Nordisk råd, ny budsjettprosess, samarbeid med Visegrad-landene og med Russland diskutert.

Nordisk råds fellesbudsjett i 2014 er på 30 660 000 danske kroner. Nivået er uendret fra

1996. Landenes betalingsandel bestemmes etter en særskilt fordelingsnøkkel som baserer seg på landenes andel av den samlede bruttonasjonalinntekt for de nordiske land. Fordelingsnøkkelens utarbeides av de nordiske lands finansdepartement. Stortingets andel i 2014 er på 30,6 pst. (opp fra 29,3 pst. i 2013). Andelen for 2015 blir 31,5 pst. Rådets felles sekretariat er i København og har om lag 20 ansatte. Britt Bohlin fra Sverige er direktør for sekretariatet.

8.1.1 *Presidiet arbeidsgrupper og rapportører*

Presidiet har ansvaret for samordningen av Nordisk råds behandling av Nordisk ministerråds budsjettforslag og for ministerrådets planer for det nordiske samarbeidet. Ministerrådet besluttet å redusere budsjettet med 5 pst. fra 2013 til 2014. Presidiet har nedsatt en budsjettgruppe med ett medlem fra hver av rådets fem partigrupper. Leder er Michael Tetzschner (Konservative gruppe). Land som ikke blir representert gjennom partigruppene, kan delta med observatør.

Presidiet har utsett Kimmo Sasi fra Finland som rapportør for Hviterussland og Baltisk forsamling.

Presidiet har utsett Åsa Torstensson fra Sverige som rapportør for kontaktene med Vestnordisk råd.

Presidiet har utsett Marit Nybakk som sikkerhetspolitisk rapportør.

Bertel Haarder (Danmark) ble utsett som rapportør for grensehinderarbeidet og som EU-rapportør, Høgni Hoydal (Færøyene) som ungdomskontakt og Helgi Hjörvar som observatør i Arktisk parlamentarisk komité.

8.1.2 *Presidiet internasjonale kontakter*

Nordisk råd har tette kontakter med Nordens nærområder gjennom observatørskap i Arktisk parlamentarisk komité, deltakelse i Østersjøområdet parlamentarisk komité, tett samarbeid med Baltisk forsamling, koordinerende rolle i Barents parlamentariske samarbeid, nært samarbeid med Parliamentary Association of North-West Russia (PANWR) samt kontakter med Russlands parlaments Statsduma og Føderasjonsråd.

Rådet har dessuten gode kontakter med Europa-parlamentet og BeNeLux interparlamentariske forsamling.

8.1.3 *Presidiet dialog med Hviterussland*

Presidiet har i samråd med Baltisk forsamling i 2007 innledet en dialog med parlamentet i Minsk og med hviterussiske partier som ikke er representert i parlamentet. Det seneste seminaret i denne dialogen ble holdt i Minsk i mars 2010. Arrestasjonen av politiske opposisjonelle i etterkant av presidentvalget i

Hviterussland 19. desember 2010, førte til at presidiet la kontaktene med Hviterussland på is. Derimot har presidiet fortsatt å holde kontakt med opposisjonen. Presidiet sammen med Baltisk forsamling arrangerte i oktober 2011, i november 2012 og september 2013 seminarer i Vilnius, Litauen, med politikere fra opposisjonspartier og fra frivillige organisasjoner. Neste seminar finner sted 15. oktober 2014 i Vilnius.

8.2 *Næringsutvalget*

Nordisk råds næringsutvalg har ansvar for spørsmål som gjelder generelle rammebetingelser for økonomi og produksjon, næringspolitikk, indre marked, handel, fri bevegelse, grensehindre, regional- og strukturstøtte, sysselsetting og arbeidsmarked, arbeidsmiljø, infrastruktur og kommunikasjoner, forskning, samt IT. Norske medlemmer av utvalget er Ruth Mari Grung (A), Gunnvor Eldegard (A), Heidi Nordby Lunde (H), Sivert Bjørnstad (FrP), Torgeir Knag Fylkesnes (SV) og Per Olaf Lundteigen (Sp).

Utvalget har hatt 5 møter i denne perioden, og på dagsordenen har stått spørsmål knyttet til infrastruktur og transport, grensehindre for næringslivet, Norden som turistdestinasjon, innovasjon og forskning, og fornybar energi og energieffektivisering.

Næringsutvalget gjennomførte i juni 2014 et studiebesøk til Strømstad-Svinesundsområdet, med fokus på grensehindre for næringslivet og samarbeid over riksgrensen, arbeidskraftens mobilitet og det svensk-norske tollsamarbeidet.

8.3 *Miljø- og naturressursutvalget*

Miljø- og naturressursutvalget har ansvaret for saker som angår miljø, jord- og skogbruk, fiske, energi og bærekraftig utvikling. Norske medlemmer i utvalget er Øyvind Halleraker (H) og Per-Rune Henriksen (A).

Utvalget har hatt 5 møter i denne perioden, og har behandlet temaer som:

- Klima – nordisk politikk i det globale klimaarbeidet, oppfølging av Rio+20.
- Fiskeri, herunder reformen av EUs fiskeripolitikk og konflikten om makrellfiske.
- Tiltak for å styrke nordisk transportsamarbeid om infrastruktur og miljø i samarbeid med Næringsutvalget.
- Energieffektivitet, fornybar energi og energiforskning i samarbeid med Næringsutvalget.
- Farlige kjemikalier.
- Sertifisering av bærekraftige turistdestinasjoner.
- Nordområdenes miljøproblemer herunder miljøvern og olje- og gassutvinning i de arktiske områder samt konsekvensene av øket skipsfart i områdene.

- Østersjøens miljøproblemer, herunder svoveldirektivet og sjøtransport.
- Nordisk pantesystem for drikkevareemballasje i samarbeid med Medborger- og forbrukerutvalget og Næringsutvalget.

Miljø- og naturressursutvalget gjennomførte i juni 2014 et studiebesøk til Lofoten hvor tema som sertifisering av bærekraftige turistdestinasjoner sto på programmet.

8.4 Kultur- og utdanningsutvalget

Nordisk råds kultur- og utdanningsutvalg behandler spørsmål og utvikler politiske tiltak innenfor områdene kultur og utdanning, herunder saker om språksamarbeid, nye medier, kompetanseutvikling og innovasjon i utdanningene. Norske medlemmer i utvalget er Jorodd Asphjell (A) (leder fra 1. januar 2014), Svein Harberg (H), Ingebjørg Godskesen (FrP) og Rigmor Andersen Eide (KrF).

Utvalget har hatt 5 møter i denne perioden. Aktuelle tema på dagsordenen har vært friluftsliv, idrett, fysisk aktivitet blant barn og unge, kultur i skolen og ulovlig nedlastning. Fokus på friluftsliv har vært særlig viktig i og med at 2015 markerer nordisk friluftså.

Utvalget arrangerte sitt sommermøte i Oslo i juni 2014. Hovedtema var friluftsliv, da med særlig vekt på det urbane perspektiv. I den forbindelse inkluderte sommermøtet en tur i Oslomarka og besøk på Holmenkollen idrettsanlegg. I tillegg fikk utvalgsmedlemmene foredrag om norsk og nordisk matkultur og arkitektur, blant annet i regi av Frognerseieren restaurant og Holmenkollen kapell. Utvalget ble også tatt imot på Skimuseet av direktør Karin Berg. Andre sentrale tema for sommermøtet var ulovlig nedlastning, kultur i skolen, nordisk idrettssamarbeid og et bokprosjekt rettet mot innvandrere. Eksterne innledere var Per Ingvar Haukeland fra Telemarksforskning, Marianne Skjulhaug fra Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo, Ragnar Bjerkreim fra Norsk forening for komponister og tekstforfattere, i tillegg til direktørene for nasjonalbibliotekene i Norge og Danmark, hhv. Marit Vestlie og Flemming Munch.

8.5 Velferdsutvalget

Hovedtema for Velferdsutvalget i 2014 er: «Velferdstjenester i distriktene». Dette følger hovedtemaet fra 2013: «Sosial investering i Norden: Hvilke tiltak hjelper unge arbeidsledige, med fokus på nytenkning og gode eksempler fra offentlig, frivillig og privat sektor».

Etter stortingsvalget i september 2013 har Sonja Mandt (A) og Bente Stein Mathisen (H) vært norske medlemmer av Velferdsutvalget. Utvalgets leder gjennom flere år, Siv Fridleifsdóttir fra Island, har

gitt seg i politikken, og ny leder er Anders Andersson fra Sverige.

På utvalgets arbeidsfelt er det særlig rapporten fra den tidligere svenske ministeren og parlamentariker Bo Könberg som har preget samarbeidet. Könberg overleverte sin rapport «Det framtidige nordiske helse-samarbeidet» til de nordiske helseministrene den 11. juni 2014 med 14 forslag til et tettere nordisk samarbeid på feltet. Utvalget møtte Könberg i forbindelse med Nordisk råds utvalgsmøte i København i januar 2014. Oppfølging av forslagene i rapporten er ventet å prege arbeidet også i tiden fremover.

8.6 Medborgerutvalget

Nordisk råds medborger- og forbrukerutvalg ledes av Annicka Engblom (M), Sverige. Norske medlemmer er Knut Storberget (A), Kristian Norheim (FrP), Tina Bru (H) og André N. Skjelstad (V). Utvalget forbereder spørsmål innen statsborger- og forbrukerrettigheter, samt overordnede spørsmål for dette området vedrørende demokrati, menneskerettigheter, likestilling, m.m. Utvalget har i andre halvår 2013 til første halvår 2014 hatt fem møter. På dagsordenen har utvalget hatt spørsmål angående fortolkning av nordisk konvensjon for sosiale tjenester, den nordiske skatteavtalen, styrking av barn og unges rettigheter i det nordiske samarbeidet, likestilling i nordiske skoler og barnehager, fokus på basale menneskerettigheter og arbeidstakerrettigheter hos nordiske merkevareprodusenter i lavkostland. I juni arrangerte utvalget konferansen «Hvordan sikre forbrukerne en giftfri hverdag», sammen med Forbrukerrådet i Norge og Danmark.

8.7 Kontrollkomiteen

Kontrollkomiteens oppgaver er å utøve den parlamentariske kontrollen over den virksomheten som finansieres over Nordisk ministerråds budsjett, inklusive de nordiske institusjonene, utføre særskilte kontrolloppgaver, kontrollere og godkjenne årsberetninger og revisjonsberetninger. Norsk medlem av komiteen har i perioden vært Sonja Mandt (A). Fra 1. januar 2012 har hun ledet komiteens arbeid.

En viktig oppgave for komiteen er å granske den danske riksrevisjonens beretninger over Nordisk ministerråds, Nordisk råds og Nordisk kulturfonds regnskaper. Kontrollkomiteen har kunnet konstatere at Riksrevisjonen ikke har hatt vesentlige merknader til regnskapene.

Utover den årlige gjennomgangen av revisjonsrapporten og de respektive årsregnskaper har kontrollkomiteen i 2013–2014 forsøkt å gjennomføre sitt mandat og se på følgende forhold: rolle- og ansvarsfordeling i nordisk samarbeid mellom den enkelte institusjons styre, Nordisk ministerråd og NMRs generalsekretær, formål, drift og finansiering av de

nordiske kulturhusene, registrering og tilgang til informasjon om prosjekter som finansieres med Nordisk ministerråds budsjett, åtteårsregelen for ansatte og driften av institusjonene.

Kontrollkomiteen har også i denne perioden fortsatt på den systematiske gjennomgang av de nordiske institusjoner og samarbeidsorganer med sikte på å få innblikk i hvordan de skaper nordisk nytte. Rent generelt har komiteen gjennom disse besøkene fått et positivt bilde av virksomheten. Men besøkene har også gitt grunnlag for kritiske merknader eller observasjoner som komiteen mener at vedkommende institusjon med fordel bør se på.

9. Det parlamentariske østersjø-samarbeidet

Formålet med det parlamentariske østersjø-samarbeidet er å fremme den parlamentariske dialogen i Østersjøregionen, samt påvirke regjeringene i utviklingen av østersjø-samarbeidet. Den første parlamentariske østersjøkonferansen ble holdt i 1991. Til den

årlige konferansen blir 11 nasjonale parlament, 11 regionale parlament og fem internasjonale organisasjoner, samt en rekke NGO-er invitert.

For å forberede og følge opp den årlige konferansen er det etablert en fast parlamentarisk komité. I 2013–2014 har stortingsrepresentant Per Rune Henriksen vært norsk medlem av komiteen.

Den 23. parlamentariske østersjøkonferansen ble avholdt i Olsztyn i Polen 24.–26. august 2014. Fra Stortinget deltok Per Rune Henriksen (A), Eva Kristin Hansen (A) og Olaug Bollestad (KrF).

Hovedtemaene for konferansen var rapportering og diskusjon om regjeringenes samarbeid i Østersjørådet, et bedre miljø i regionen, felles kulturarv og godt naboskap og en bæredyktig og harmonisk framtid. Olaug Bollestad redegjorde på konferansen om arbeidet og foreløpige konklusjoner fra en parlamentarisk arbeidsgruppe hun leder, om innovasjon i helse- og sosialsektoren.

Konferansen vedtok enstemmig et sluttdokument (vedlegg 3).

Vedlegg 1

Rekommandasjoner, fremstillinger og interne beslutninger 2. halvår 2013–1. halvår 2014

Rekommandasjoner vedtaget på 65. session**Rek. 8/2013 Strategi for nordisk samarbejde på social- og sundhedsområdet (B 294/velfærd)**

Nordisk råd rekommanderer Nordisk minister-råd,

å gjennomføre ministerrådsforslaget B 294/velfærd om strategi for nordisk samarbeid på helse- og sosialområdet

Rek. 9/2013 Sosial investering i Norden (A 1591/velfærd)

Nordisk råd rekommanderer Nordisk minister-råd,

å arrangere et toppmøte mellom de nordiske finansministre, helse- og sosialministre eller andre relevante ministre, samt forskere og eksperter på temaet ”Sosial investering i Norden”

å arbeide for en nordisk kunnskapsbase med gode eksempler fra offentlig, frivillig og privat sektor som er basert på sosial investering

å arbeide for at de store velferdsprogrammene fra Nordisk ministerråd 2013-2015 og fremover innretter seg på en sosial investeringstankegang i Norden

Rek. 10/2013 Langsigtete perspektiver på kræftområdet (A 1582/velfærd)

Nordisk råd rekommanderer Nordisk minister-råd,

at sette fokus på langsigtete perspektiver og bidrage til løsning af problemstillinger på kræftområdet i Norden

at analysere aktuelle problemstillinger af fælles nordisk relevans indenfor forebyggelsesområdet: screeningspolitikk, forebyggelsesinitiativer på tobaks- og alkoholområdet

at udarbejde analyser til beskrivelse af aktuelle og fremtidige samfundsmæssige omkostninger forbundet med kræft

Rek. 11/2013 Samarbejde med Nordisk Cancer Union og forskningsmæssige brug af de nordiske kræftdatabaser (A 1582/velfærd)

Nordisk råd rekommanderer de nordiske lands regjeringer,

at støtte initiativer – der igangsættes af Nordisk Cancer Union – hvor opgave- og problemløsning er af fælles nordisk interesse

at samarbejde med Nordisk Cancer Union

at øge behandlingskvalitet og -effektivitet bl.a. ved at sammenligne de nordiske landes behandling og effekt af behandling med henblik på at beskrive forskelle, ligheder og årsager hertil optimere den forskningsmæssige brug af de nordiske kræftdatabaser: cancer-registre, kliniske databaser, m.fl. blandt andet gennem fællesnordiske registreringsnormer med henblik på effektivisering af sammenligningsmuligheder

Rek. 12/2013 Ny organisering av nordiskt samarbete om funktionshinder (B 283/velfærd)

Nordisk råd rekommanderer Nordisk minister-råd,

å gjennomføre ministerrådsforslag B 283/velfærd om å legge ned Nordisk handikappolitiske råd (NHR) og etablere Rådet

Rek. 13/2013 Nedleggelse af Nordic School of Public Health (B 293/velfærd)

Nordisk råd rekommanderer Nordisk minister-råd,

å ta informasjonen til etterretning og avstå fra en realitetsbehandling grunnet Nordisk råd ikke har vært involvert i prosessen rundt nedleggelse av *Nordic School of Public Health* (NHV), Göteborg

Rek. 14/2013 Samlokalisering av Nordens Velfærdscenter ”NVC Danmark” med NVC (Sverige) (B 295/velfærd)

Nordisk råd rekommanderer Nordisk minister-råd,

å gjennomføre ministerrådsforslaget B 295/velfærd om samlokalisering av Nordens Velfærdscenter ”NVC Danmark” med NVC (Sverige)

Rek. 15/2013 Forsterket nordisk uddannelses-samarbejde (A 1599/kultur)

Nordisk råd rekommanderer Nordisk minister-råd,

undersøge, i hvilken grad et forsterket nordisk uddannelsessamarbejde vil kunne realiseres, herunder om de relevante aktører og vidensmiljøer kunne samarbejde mere og i høyere grad kunne koordinere og samordne nye analyser og undersøgelser inden for uddannelse

undersøge, i hvilken grad et forstærket uddannelsessamarbejde kunne omfatte aktører, der i balance-ret grad repræsenterer henholdsvis policy-, praksis-, og forskningsfeltet, herunder hvordan aktørerne fra de tre felter kan interagere

at udarbejde og vedtage – i samarbejde med landenes ansvarlige aktører f.eks. departementer – en 2025-strategi for uddannelsessamarbejdet i Norden for at sikre fælles, holdbare og langsigtede målsætninger for samarbejdet

at undersøge, hvorvidt det er muligt – inden for et forstærket uddannelsessamarbejde – at etablere en nordisk formidlingsfunktion til at sikre en stærkere formidling og synliggørelse af resultater og ny viden om nordisk uddannelse til relevante aktører – både i Norden og i international sammenhæng

at uddannelses- og undervisningsministrene fremlægger en mundtlig redegørelse ved sessionen i efteråret 2014, der omhandler mulige betragtninger og perspektiver i relation til ovennævnte at-satser, og under hensyntagen til de i betænkningen anførte synspunkter

Rek. 16/2013 Skolens markering af børns rettigheder (A 1601/kultur)

Nordisk råd rekommanderer de nordiske landes regeringer,

at arrangere og gennemføre én fælles skoledag (den 20. november 2014), hvor alle skoler i Norden markerer 25-året for FNs Børnekonvention med henblik på at eleverne lærer om rettigheder, demokrati og medborgerskab i et børneperspektiv. Dagen bør gentages én gang årligt efterfølgende for at bevare fokus på børnerettigheder også fremadrettet

at arrangere en nordisk konference om lighed for og med børn i Norden. Konferencens sigte skulle være at få input til, hvordan man bedst inddrager sårbare børn i beslutningsprocesser. Immigrantbørn, fattige børn, børn med handicaps, børn af alkoholiserede forældre osv. har også krav på at blive hørt. Hvordan sikrer vi det?

at – i samarbejde med Nordisk råd – arrangere og gennemføre et børne- og ungdomsparlament i alle parlamenterne i Norden på én og samme dag (f.eks. den 20. november 2014), hvor børnene indtager parlamentet og diskuterer relevante temaer i et børne-, demokrati- og rettighedsperspektiv

at udvikle en nordisk app om børnerettigheder, som kan anvendes både af børnene selv og som undervisningsmateriale på skolerne

at initiere og gennemføre et udviklingsarbejde i de nordiske lande, hvor *hearings*/ungeråd for og med børn sættes i spidsen for arbejdet med henblik på at videreudvikle og forny det officielle nordiske samar-

bejde i overensstemmelse med børn og unge og deres rettigheder, ideer og ønsker

at gennemføre ovennævnte initiativer under hensyntagen til de i betænkningen anførte synspunkter – og gerne i et samarbejde med UNICEF, der har en nordisk *task-force*/netværksgruppe på tværs af de nordiske lande, som har særlig ekspertise inden for de nævnte forslag til initiativer

Rek. 17/2013 Nordiskt forskningspolitisk dialogforum (A 1597)

Nordisk råd rekommanderer Nordisk minister-råd,

att hösten 2014 arrangera ett nordiskt forskningspolitiskt dialogforum, där alla relevanta aktörerna inom forskningsområdet samlas för forskningspolitiskt debatt

att ett nordiskt forskningspolitiskt dialogforum används för att få input till prioriteringar och visioner för det nordiska forskningssamarbetet

att ett nordiskt forskningspolitiskt dialogforum arrangeras vart annat år, eller vid behov, när t.ex. nya handlingsplaner eller strategier implementeras inom det nordiska forskningssamarbetet, och att det också tas hänsyn till de i förslaget formulerade synpunkter och rekommendationer

att ta förslaget i beaktande i utarbetningen av NordForsks nya mål- och resultatkontrakt, som skall träda i kraft 2014

Rek. 18/2013 Medier og ophavsret (A 1602/kultur)

Nordisk råd rekommanderer Nordisk minister-råd,

at udarbejde og vedtage en ny og selvstændig fremtidssikret strategi på medie- og ophavsretsområdet i nordisk sammenhæng. Strategien skal sikre at relevante, politiske fremskridt og synergier opnås inden for det nordiske mediasamarbejde, ikke mindst inden for klarering af rettigheder, med henblik på at opnå en styrket fælles-nordisk offentlighed

at de nordiske kulturministre ved sessionen i efteråret 2014 fremlægger en mundtlig redegørelse om visioner, strategi og konkrete nye initiativer inden for mediasamarbejdet i Norden

Rek. 19/2013 Møde for tegnsprogsnetværket (A 1603/kultur)

Nordisk råd rekommanderer Nordisk minister-råd,

der sættes midler af (200.000 DKK pr år) til et årligt fysisk møde for tegnsprogsnetværket for en periode på tre år til etablering af dette netværk

Rek. 20/2013 Vellykket skolegang kan bryde den negative sociale arv (A 1604/kultur)

Nordisk råd rekommanderer Nordisk minister-råd,

at igangsætte et tværsektorielt uddannelses- og sundhedsprojekt, som har fokus på udsatte børn, f.eks. tvangsfjernede børn og plejebørn og deres muligheder for at gennemføre skole og uddannelse. Projektet kunne om muligt integreres i ministerrådets nye program ”Holdbar Nordisk Velfærd”

at løfte frem aktuel forskning og gode eksempler på, hvordan man kan forbedre fremtiden og uddannelsesmulighederne for udsatte børn, der bor udenfor hjemmet. For at lykkes med dette kræves en samordnende og tværgående indsats med udgangspunkt i et sundheds-, pleje-, og uddannelsesmæssigt perspektiv

at udarbejde en kortlægning af ny viden ud fra perspektivet udsatte børn, skole og sundhed, herunder at samarbejde med ledende forskere og eksperter inden for området

at arrangere *hearings* med børn og unge som en del af projektet. Ved at inddrage og lytte til de unges egne erfaringer med at bo udenfor hjemmet f.eks. i plejefamilier, kan man i langt højere grad forbedre de unges situation i forhold til sundhed og en vellykket skolegang

at kortlægge, hvilke gode procedurer og *Best Practise*, der findes rundt i Norden, når det kommer til gode eksempler på, hvordan myndighederne har lykket sig med at lytte til og samtale med barnet før der sker anbringelse af barnet udenfor hjemmet

at gennemføre ovennævnte initiativer i et samarbejde med centrale nordiske aktører på velfærdsområdet, eksempelvis Nordisk Velfærdscenter i Stockholm

Rek. 21/2013 Retningslinjer for Nordisk minister-råds samarbejde med Estland, Letland og Litauen fra 2014 (B 287/præsidi)

Nordisk råd rekommanderer Nordisk minister-råd,

at under hensyntagen til de synspunkter, som fremkommer i

denne betænkning (B 287/præsidi), gennemføre retningslinjerne for Nordisk ministerråds samarbejde med Estland, Letland og Litauen fra 2014 som beskrevet i forslaget

Rek. 22/2013 Retningslinjer for aktiviteter i Hviderusland (B 286/præsidi)

Nordisk råd rekommanderer Nordisk minister-råd,

at under hensyntagen til de synspunkter, som fremkommer i denne betænkning (B 286/præsidi),

gennemføre retningslinjerne for aktiviteter i Hviderusland som beskrevet i forslaget

Rek. 23/2013 Retningslinjer for Nordisk minister-råds samarbejde med Nordvestrusland (B 288/præsidi)

Nordisk råd rekommanderer Nordisk minister-råd,

at under hensyntagen til de synspunkter, som fremkommer i denne betænkning (B 288/præsidi), gennemføre retningslinjerne for Nordisk ministerråds samarbejde med Nordvestrusland

Rek. 24/2013 Nordisk ministerråds budget og planer for 2014 (B 289/præsidi)

Nordisk råd rekommanderer Nordisk minister-råd

at udrede, om der er effektiviserings- og rationaliseringsgevinster ved at sammenlægge Nordisk Kulturfond og Kulturkontakt Nord, herunder effekterne og fordele og ulemper for det kulturpolitiske arbejde

at undersøge, om der findes mulige effektiviserings- og rationaliseringsgevinster ved at sammenlægge driftsfunktioner i de tre separate organisationer, der udgør Nordisk Center i Oslo. Styring af institutionerne udredes i generalsekretærens moderniseringsarbejde

at Nordisk Journalistcenter tilføres 1.000.000 DKK til at fremme journalistiske opgaver med klare og tydelige nordiske formål. Ordningerne skal finansieres fra post 1-2208-1 Strategiska satsningar

at det af uforbrugte midler i Formandskapspuljen øremærkes i alt 300 000 DKK til at fuldføre initiativet Fremst. 41/2012 om selvstyre i Norden i løbet af 2014

at der er behov for at fremme det internationale samarbejde om tiltag for at modvirke voksende antibakteriel resistens (*One Health*). Derfor foreslås det, at en fælles nordisk indsats på dette område prioriteres højt, når det kommende nordiske samarbejde omkring folkehelse skal udformes og besluttes i starten af 2014, som følge af afviklingen af *Nordic School of Public Health (NHV)*

at holdbare forbrugerpolitiske aspekter tydeliggøres i det nye arbejdsprogrammet for miljøsektorens arbejdsgruppe – Holbar konsumtion och produktion – HKP

at det indenfor budsjetterammen for Nordjobb avsettes midler for å markedsføre «Jobbresan» til kommuner i Norden

at Nordisk Sommeruniversitet (NSU) bliver underlagt NordForsk under forudsætning af, at NSU's aktivitetsniveau fortsætter. NordForsk får i 2014 i opgave at finansiere NSU's virksomhed i 2014 på et tilsvarende niveau som for 2013

at det avsätts 0,5 miljoner DKK till en förstudie, för att närmare dokumentera behovet av nordiskt sammanhållen information på webben till små- och mellanstora företag som önskar rekrytera personal, etablera sig eller handla över gränserna i Norden. Förstudiet skal ske i samarbete med företagsorganisationerna. En regional webbportal av detta slag existerar redan i Öresundsregionen, men denna service kan gärna erbjudas små- och mellanstora företag i hela Norden. Förstudien finansieras genom posterna för Gränsehindersamarbete 5-2055-1

at der er behov for et nordisk studie for at se på patienternes frie bevægelighed i Norden når det nye EU-direktiv (Directive on Cross Border Health Care) er implementeret i landene og de første erfaringer er indhøstet. Spørgsmålet vil indgå i NMR's store 2013 – 2015 program, Holdbar Nordisk Velfærd, herunder vurderes i den gennemgang av samarbejdet på sundhedsområdet som nu gennemføres

at det innenfor budsjettpost 7-8113-2 (Grønne tekniske normer og standarder – Norden som standardmaker) også inkluderes en vurdering av en harmonisering i Nordisk bygningssektor

at transport skal inngå i det nye energipolitiske handlingsprogrammet (2014 – 2017). Forskning og innovasjon på transportområdet skal også vurderes i forbindelse med utarbeidingen av nytt energiforskningsprogram (2015 – 2018) for Nordisk energiforskning

at der innen for budsjettposten ”miljøsektorens arbeidsgrupper” (3-3311-2) øresmerkes midler til å fremme implementeringen af HELCOMs aksjonsplan (BSPA)

at der er behov for et nordisk studie for at se på patienternes frie bevægelighed i Norden når det nye EU-direktiv (Directive on Cross Border Health Care) er implementeret i landene og de første erfaringer er indhøstet. Spørgsmålet vil indgå i NMR's store 2013 – 2015 program, Holdbar Nordisk Velfærd, herunder vurderes i den gennemgang av samarbejdet på sundhedsområdet som nu gennemføres

Rek. 25/2013 Samarbete om standardisering och reglering inom byggsektorn (A 1588/näring)

Nordiska rådet rekommenderer de nordiska ländernas regeringar,

att tillsätta en arbetsgrupp under ordförandeskapslandets ledning, som ska koordinera nordiska fackmannagrupper inom byggsektorn, i syfte att i första hand utarbeta nya gemensamma standarder, som möjligtvis kan stå modell för kommande standarder inom byggsektorn inom EU, samt i andra hand ska sträva efter en nordisk standardisering av sådana byggnormer och regler/praxis som idag är nationellt reglerad/branschreglerad. Fackmannagrupperna bör bestå av bl.a. ansvariga myndigheter, standardise-

ringsorganisationer, berörda utbildningsanordnare, övriga branschaktörer och företrädare för berörda industrier

att årligen arrangera en konferens för byggbranschens aktörer, i syfte att tematiskt behandla större nordiska byggfrågor och på sikt bidra till skapandet av en harmoniserad nordisk byggmarknad

Rek. 26/2013 Konkreta insatser för hållbar utveckling (B 285/miljö)

Nordisk råd rekommenderer Nordisk ministerråd,

å vedta og gjennomføre ministerrådsforslaget B 285/miljö, om konkreta innsatser för hållbar utveckling

Rek. 27/2013 Utrede tiltak til å fremme miljø- og sjøfartsikkerheten i Øresund (A 1587/miljö)

Nordisk råd rekommenderer regjeringene i Danmark og Sverige,

å utrede mulige nasjonale og bilaterale tiltak til å fremme miljø- og sjøfartsikkerheten i Øresund, tiltak som ikke medfører økt byråkrati eller svekker skipsfartens konkurransekraft

Rek. 28/2013 Styrke miljø- og sjøfartsikkerheten i Øresund (A 1587/miljö)

Nordisk råd rekommenderer de nordiske lands regeringer,

å utrede mulighetene til i fellesskap, og i samarbeid med øvrige Østersjøland å styrke miljø- og sjøfartsikkerheten i Øresund

Rek. 29/2013 Nordiskt samarbetsprogram för innovations- och näringspolitiken (B 291/näring)

Nordiska rådet rekommenderer Nordiska ministerrådet,

att kartlägga om det finns nationella regelverk som oavsiktligt hämmar framför allt små- och mellanstora företags möjligheter att etablera sig, bedriva handel eller rekrytera personal över de nordiska gränserna

att undersöka om det finns nationella regler eller branschregler som försvårar internethandel över gränserna i Norden

att arbeta fram digitala ID-lösningar som uppfyller samtliga nordiska länders säkerhetsbehov men samtidigt underlättar en gemensam digital marknad i Norden

att motverka uppkomsten av nya nationella byggstandarder, och istället verka för att nya byggstandarder blir helnordiska, och på sikt europeiska

att initiera proaktiva insatser för att understödja modebranschens önskan att branda nordiskt mode

baserat på ekologisk hållbarhet och socialt ansvarstagande

att underlätta små- och mellanstora företags möjligheter att etablera sig, bedriva handel och rekrytera personal över gränserna i Norden, genom att tillhandahålla adekvat och samlad information på de större nordiska språken

att efter beaktande av ovanstående genomföra samarbetsprogrammet

att anpassa ministerrådets mötesdatum fortsättningsvis, i förhållande till de saker som ska framläggas för rådet på sessionen

Rek. 30/2013 Handlingsprogram för energipolitiska samarbetet 2014 – 2017 (B 292/näring)

Nordiska rådet rekommenderer Nordiska ministerrådet,

att i det förelagda handlingsprogrammet inarbeta hur man avser samarbeta för att hantera ev. problemställningar för den nordisk-baltiska energimarknaden, kopplade till Tysklands beslut att helt överge kärnkraften som energikälla

att i det förelagda handlingsprogrammet inkludera målkonflikter mellan å ena sidan förnyelsebara energikällor och andra samhälls- och miljövärden, t.ex. problem kopplade till vindkraft kontra fågelliv/landskapsbild

att i det förelagda handlingsprogrammet inarbeta mer explicita utfästelser om samnordiskt agerande i de stycken där viktigheten av nordiskt samarbeta nu enbart nämns i runda ordalag

att efter ovan nämnda korrigeringar och tillägg, uppmana de nordiska regeringarna att genomföra handlingsprogrammet

att anpassa ministerrådets mötesdatum fortsättningsvis, i förhållande till de saker som ska framläggas för rådet på sessionen

Rek. 31/2013 Nordiske tiltak for å redusere risikoen ved hormonforstyrrende stoffer (A 1589/miljø)

Nordisk råd rekommenderer Nordisk ministerråd

at det igangsettes en felles nordisk forskningsinnsats om hvordan visse stoffer som anvendes i forbruksvarer kan påvirke hormonsystemet i mennesker ved lav dosering eller ved kombinasjonseksposering med andre stoffer

Rek. 32/2013 Beskyttelse av folkehelse mot endokrinforstyrrende stoffer (A 1589/miljø)

Nordisk råd rekommenderer de nordiske lands regjeringer,

at det arbeides for en reform av EUs kjemikalie-lovgivning for å skape klarhet om hva som defineres som stoffer med hormonforstyrrende egenskaper,

samt innlede testkrav for å identifisere disse stoffer, inklusive kombinasjonseffekt, jfr. EU-parlamentets resolusjon av den 14. mars 2013 om beskyttelse av folkehelse mot endokrinforstyrrende stoffer

Rek. 33/2013 Gjensidig utbetaling av pant på bokser og PET-flasker (A 1592/miljø)

Nordisk råd rekommenderer regjeringene i Danmark, Finland, Sverige og Norge,

at i samarbeid med de nasjonale pantorganisasjoner å utvikle og inngå en avtale om gjensidig utbetaling av pant

å pålegge pant på bokser som forhandles på ferjer mellom landene

Rek. 34/2013 Avtale med Tyskland om pant på bokser og PET-flasker (A 1592/miljø)

Nordisk råd rekommenderer regjeringene i Danmark og Sverige,

å inngå en avtale med Tyskland om pant på bokser og PET-flasker i grensehandelen i Tyskland

Rek. 35/2013 Avtale med Estland om pant på bokser og PET-flasker (A 1592/miljø)

Nordisk råd rekommenderer regjeringen i Finland

å inngå en avtale med Estland om pant på bokser og PET-flasker i grensehandelen

Rek. 36/2013 Tiltak for å lette implementeringen av EUs svoveldirektiv (A 1593/miljø)

Nordisk råd rekommenderer de nordiske lands regjeringer,

at de implementerer tiltak for å opprettholde og styrke sjøfartens konkurransekraft

at de samarbeider om å utvikle felles reguleringer for bruk av LNG¹ i Norden og internasjonalt

at de utarbeider nasjonale planer for opprettelse av LNG-terminaler i nordiske havner

at de arbeider for at samme regler gjelder for flammepunkt for marin diesel som for alminnelig diesel

at de kartlegger den eksisterende skipsflåte som betjener landene, for å belyse omfanget av den omstillingen som implementeringen av svoveldirektivet forutsetter

at de innenfor EU, IMO og andre relevante internasjonale fora, arbeider for at samme regler som gjelder for utslipp av svovel i Østersjøen, Kattegat og Nordsjøen, samt Nord-Amerikas kyst, også tidligst mulig gjelder for andre havområder

¹ LNG står for Liquefied natural gas

at de skaper økonomiske insitamenter for bruk av renere teknologier i sjøfarten, som bygger på erfaringene med det norske NOx-fondet.

Rek. 37/2013 Samordning og gjennomføring av planer om å styrke og utvide jernbanekapasiteten i de nordlige områder (A 1593/miljø)

Nordisk råd rekommanderer regjeringene i Finland, Norge og Sverige,

at de samordner og prioriterer gjennomføringen av planer om å styrke og utvide jernbanekapasiteten i de nordlige områder, samt forbindelse til havner i Norden utenfor SECA-området, som til eksempel Narvik og Trondheim

Rek. 38/2013 Undersøgelse av konsekvensene av implementeringen av svoveldirektivet og spesielle regionale tiltak (A 1593/miljø)

Nordisk råd rekommanderer regjeringene i Finland og Sverige

at de undersøker konsekvensene av implementeringen av svoveldirektivet på særlig utsatte sektorer i avgrensede geografiske områder, samt om det i en overgangsperiode er mulig å innføre spesielle regionalbaserte tiltak for å unngå den negative innvirkning implementeringen av svoveldirektivet vil ha på lokal og regional økonomi

Rek. 39/2013 Finansiering av infrastruktur for sjøtransport, i partnerskapsavtaler om midler fra EUs strukturfond (A 1593/miljø)

Nordisk råd rekommanderer regjeringene i Danmark, Finland og Sverige,

at de inkluderer finansiering av infrastruktur for sjøtransport, inklusive LNG-terminaler, i partnerskapsavtaler om midler fra EUs strukturfond i perioden 2014 til 2020

Beslutning truffet etter fremstilling i Præsidiets:

Fremst. 40/2013 Nya stadgar och sammansättning av NordForsk (B 296/næring)

Nordiska rådet rekommanderer Nordiska ministerrådet,

att, med henvisning till Ålandsdokumentet, ge Åland, Färöarna och Grönland samma status som de øvrige nordiska länderna i styrelsen, istället for bara observatörsstatus

att genomföra ministerrådsforslaget B 296/næring om nya stadgar och sammansättning av NordForsk som det beskrivs i ministerrådsforslaget och

under beaktande av de synpunkter som framförs i betänkandet

Fremst. 41/2013 Handlingsplan för gränsehindersarbetet 2014-17 (B 290/presidiet)

Nordiska rådet rekommanderer Nordiska ministerrådet,

att ordförandelandets minister i samband med Nordiska rådets sessioner även redovisar de gränshinder som man inte kunnat eller velat lösa, samt orsakerna därtill

att sektorerna/ministerråden sätter tydliga och mätbara mål for den aktuella perioden

att gränshindersrådet inhämtar synpunkter från Föreningarna Norden och andra aktörer med intresse att avskaffa gränshinder

att gränshinderrådet prioriterar och främjar Nordiska rådets rekommendation 16/2012 om en nordisk ombudsman

att Nordiska ministerrådet genomför det föreslagna handlingsprogrammet med beaktande av de kommentarer som avgivits ovan

Fremst. 42/2013 Mandat och national förankring av gränshindersrådet (B 290/presidiet)

Nordiska rådet rekommanderer de nordiska ländernas regeringar,

att säkerställa att de nationella medlemmar som utses till det nya Gränshinderrådet ges ett starkt mandat, som ger tillräckliga förutsättningar for att göra ett gott arbete till fördel for ett gränslöst Norden

att tillse att de nationella medlemmarna i Gränshinderrådet har tillgång till de kontakter och det nätverk som erfordras for att det samlade arbetet ska kunna bli väl förankrat i de nationella administratio- nerna. Politisk och/eller administrativ erfarenhet är en merit

Beslut om ikke at foretage sig yderligere

1. Medlemsforslag om styrking av kultur og kreativitet på Nordkalotten, A 1567/næring¹
2. Medlemsforslag om strategi for at stimulere tilflytning af kvinder til distrikter og selvstyrende områder, A 1579/medborger²
3. Medlemsforslag om att upprätta ett nordiskt informationskontor i Gdansk³

¹ Vedtaget på Præsidiets møde den 29. januar 2013

² Vedtaget ved afstemning på sessionen i Oslo den 30. oktober 2013

³ Vedtaget på Præsidiets møde den 29. oktober 2013

**Rekommandationer vedtaget på temasessionen
8. april 2014**

**Rek. 1/2014 Kriterier for hållbar nordisk
gruvnäring (A 1583/näring)**

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att upprätta kriterier för en hållbar nordisk gruv- och mineralnäring i t ex form av en deklaration eller ett manifest, där man fastslår förutsättningarna för en ansvarsfull gruv- och mineralnäring, både ur en miljömässig och en samhällelig synvinkel, baserat på de nationella och internationella regler och erfarenheter som redan finns.

att ha som målsättning att en nordisk deklaration/manifest med kriterier för en hållbar gruv- och mineralnäring ska kunna ligga till grund för kommande regleringar inom EU/internationellt.

att i kriterierna ta hänsyn till natur- och vattenskydd, urbefolkningarnas rättigheter, den lokala befolkningen och näringarna, gruvarbetarnas säkerhet och rättigheter, rätt hantering av sidomaterial, ersättningsansvar vid skador, infrastruktur, att utbildnings- och kompetensbehov tillgodoses m.m.

att alla relevanta aktörer blir involverade i arbetet och i aktiv dialog med varandra delar erfarenheter, kunskap och skapar transparens, för att minimera risken för upprepning av t.ex. negativa miljöpåverkningar

Rek. 2/2014 Anvendelse af den bedste teknologi (BAT) i vannrensingsanlegg (WWTP) i Østersjøen (A 1609/miljø)

Nordisk råd rekommenderer regjeringene i Danmark, Sverige og Finland

å stille krav som tilsvare bruk av beste tilgjengelige teknologi (BAT) ved rensning av nitrogen og fosfor ved vannrensingsanlegg med avløp til Østersjøen og arbeide for at de øvrige land rundt Østersjøen stiller samme krav.

Rek. 3/2014 Smart nordiskt etnätverk (A 1570/näring)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att främja utvecklingen av smarta elnät för den nordiska elmarknaden, genom ett långsiktigt gemensamt samarbete med tydliga mål

att utveckla kunskap om incitament för att marknaden aktivt ska kunna driva fram smarta lösningar och underbygga social acceptans

att inom ramen för EU-samarbetet arbeta för etableringen av gemensamma grundregler, standarder och tekniska krav för att säkerställa en inre marknad

för konsumenter och producenter i Norden, och att göra det inom Norden, om det inte inom rimlig tid går att bli eniga inom EU

Rek. 4/2014 Norden som brobygger mellom i- og u-land i de globale klimaforhandlinger (A 1612/miljø)

Nordisk råd rekommenderer de nordiske lands regjeringer til,

å sammen med Nordisk ministerråd å utvikle og gjennomføre tiltak som har som mål å fremme politisk dialog mellom et representativt utvalg av ministre i i-land og u-land for å forbedre forutsetningen for en klimaavtale i 2015

å arbeide aktivt for å fremme oppbygningen av Green Climate Fund samt å undersøke hvordan Nordic Development Fund (NDF) gjennom sitt virke kan understøtte Green Climate Funds virksomhet

Rek. 5/2014 Fiskodling i recirkulationsanleggninger (A 1594/näring)

Nordisk råd rekommenderer de nordiske lands regjeringer til,

att anta ståndpunkten att Östersjön, med tanke på sin miljömässiga sårbarhet, utgör ett lämpligt pilotområde för recirkulationsanläggningar (RAS) inom ramen för EU:s gemensamma fiskeripolitik

att arbeta för att utveckling av fiskodling i recirkulationsanläggningar stöds och prioriteras i EU:s gemensamma fiskeripolitik, särskilt för känsliga, övergödningshotade ekosystem som Östersjön

att arbeta för att de miljömässiga konsekvenserna av vattenbruk i Östersjön tydligt beaktas i EU:s kommande strategiska riktlinjer om gemensamma principer och mål för utvecklandet av vattenbruk

att arbeta för att man inom EU inför ett gemensamt tak för utsläpp av näringsämnen från fiskodling i öppna kassar i Östersjön

att de nordiska länderna/Östersjöländerna uppmuntrar användningen av lokala råvaror till fiskfoder

Rek. 6/2014 Oversyn af den nordiske skatteaftale (A 1606/medborger)

Nordisk råd rekommenderer Nordisk ministerråd,

att igangsætte en revision af ”Overenskomst og protokol mellem de nordiske lande til undgåelse af dobbeltbeskatning for så vidt angår indkomst- og formueskatter” med henblik på at sikre tydelighed i regelsættet

att igangsætte en undersøgelse af, hvorledes det sikres at skattemyndigheder og andre relevante myndigheder forvalter skatteaftalen ensartet og oplyser borgerne korrekt og entydigt om reglerne

Rek. 7/2014 Gennemgang af norske pensionisters skattesager (A 1606/medborger)

Nordisk råd rekommanderer Norges og Sveriges regeringer,

de to landes skattemyndigheder gennemgår de norske pensionisters sager med henblik på at afdække eventuel fejlinformation og eventuelt korrigerende skatteopgørelserne

Rek. 8/2014 Förstärkning av barnrättsperspektivet i det nordiska samarbetet (A 1590/medborger)

Nordisk råd rekommanderer Nordisk ministerråd,

at børnerettighedsperspektivet integreres systematisk i ministerrådets virksomhed, på justits- og menneskerettighedsområderne

at igangsætte et permanent nordisk samarbejde om netkriminalitet på områder som f.eks. overgrebsbilleder og *grooming* på internettet overfor børn

Rek. 9/2014 Et kvalitetsmærke om ligebehandling og ligestilling i børnehaver og skoler (A 1608/medborger)

Nordisk råd rekommanderer Nordisk ministerråd,

at udarbejde en kortlægning af kønsperspektivet i børnehaver og skoler, der identificerer tilgange i Norden, som kan bruges til at styrke ligebehandlingen i børnehaver og skoler

at indføre et nordisk kvalitetsmærke (certifikat), eller en anden nordisk ordning, der tildeles børnehaver og skoler, som målrettet arbejder med ligebehandling og ligestilling

at det nordiske samarbejdsprogram for ligestilling i perioden 2015-2018 indeholder dette initiativ og at ordningen indarbejdes i uddannelserne til pædagog og lærer

at anvende nordiske platforme, herunder hjemmesider, til at vise eksempler på god praksis for, hvordan børnehaver og skoler arbejder med temaet ligebehandling og ligestilling

Rek. 10/2014 Friluftsliv for børn og unge i Norden (A 1617/kultur)

Nordisk råd rekommanderer Nordisk ministerråd,

at igangsætte og gennemføre friluftslivrelaterede aktiviteter, herunder en nordisk konference om temaet i forbindelse med det nordiske friluftsliv år som afholdes i 2015. Aktiviteterne kan med fordel planlægges i et samarbejde med det nordiske friluftsliv netværk og fokus bør primært ligge på børn og unge, sundhed, bevægelse herunder også gadeidræt

at udarbejde og implementere en nordisk strategi for et urbant friluftsliv, der særligt faciliterer børn og unges brug af parker og andre udearealer i byområder, og som kan sikre positive oplevelser, herunder fysiske og sociale aktiviteter til fremme for den mentale og fysiske sundhed. Videre indarbejdes en delstrategi, der også tilgodeser børn og unge uden for de store byer, f.eks. i udkantsområder

at Nordisk råds Miljøpris i 2015 uddeles til et nordisk forankret projekt, kampagne eller lignende, der fremmer børn og unges muligheder for at få et aktivt friluftsliv i byrummet, og som understøtter de fysiske, motoriske og sociale udfoldelsesmuligheder i bynære parklignende og rekreative grønne områder, og gerne et projekt der også kunne indbefatte eksempler og best practices inden for udeundervisning, bevægelse og bæredygtighed i læring generelt set i uderummet

at igangsætte en komparativ analyse af de nordiske landes regler og lovgivning for byplanlægning i relation til tilgang til grønne og rekreative områder med henblik på at skabe fremsynede rammer, der fordrer et aktivt friluftsliv i byerne

at der i det danske formandskabsprogram for Nordisk ministerråd gældende for 2015 indarbejdes strategi, aktiviteter og konference om nordisk friluftsliv som beskrevet i at-satserne oven for, således at både børn og unge-aspektet varetages samtidig med at leg, læring og bevægelse i uderummet også bliver en væsentlig del af formandskabsprogrammet, ikke mindst set i lyset af fejringen af ”det nordiske friluftsliv 2015”

at der fremsættes en mundtlig redegørelse ved Nordisk ministerråd på sessionen i 2016 om de resultater og aktiviteter, der er gennemført og opnået omkring friluftslivet i Norden i regi af ministerrådet

Beslutning truffet efter fremstilling i Præsidiet:**Fremst. 11/2014 Mode og branding av Norden (A 1610/näring)**

Nordiska rådet rekommanderar Nordiska ministerrådet

att som en del av uppföljningen på den nordiska gröna tillväxt-strategin och den nordiska färdplanen, i samarbete med mode- och klädbranschens aktörer, utarbeta en form av ”manifest” som slår fast ett visst förhållningssätt till miljö, hållbarhet, material, återvinning, design och etik/socialt ansvar, som mode- och klädbranschens aktörer kan uppmanas att ställa sig bakom

att som uppföljning på den gröna tillväxt-strategin /färdplanen utarbeta incitament som gör det attraktivt för mode- och klädbranschens aktörer att ställa sig bakom manifestet/färdplanens målsättningar

att explicit inbegripa hållbart nordiskt mode som en del av brandingstrategin för Norden

Fremst. 12/2014 Norden som turistdestination (A 1611/näring)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att utarbeta en nordisk brandingstrategi för inomnordisk och internationell turism i Norden

att inledningsvis satsa resurser på att marknadsföra och marknadsanpassa Norden i förhållande till ett fåtal konkreta marknader

att bidra till att skapa ett nordiskt turismnätverk genom att sammanföra relevanta turismaktörer och uppmana dem att samarbeta om att marknadsföra Norden och gemensamma nordiska upplevelser

Fremst. 13/2014 Turismsamarbetet inom Norden (A 1611/näring)

Nordiska rådet rekommenderar de nordiska regeringarna

att justera de nationella regleringarna av de nationella turistrådens/visit-organisationernas uppdrag, så att uppdraget i högre grad också inkluderar turism-samarbete inom Norden och samlad branding av Norden utåt och inåt

att utveckla jämförbar statistik som visar hur turister rör sig och spenderar sina pengar i hela Norden

Vedlegg 2

Nordisk råds uttalelse fra Nordisk råds sesjon 8. april 2014

Nordiska rådet gjorde under temasessionen på Island följande uttalande med anledning av det aktuella läget i Ukraina.

2014-04-08

Nu gäller det att hålla fast vid folkrätten, demokratin och de mänskliga rättigheterna

Det aktuella läget i Ukraina och utmaningarna för Ukrainas demokratisering var till debatt på Nordiska rådets temasession i Akureyri, Island, den 8 april.

I år firar de nordiska länderna 200 år av fred med varandra. Denna långa period av regional fred är unik. Vikten av denna historiska situation för hela regionen Norden kan inte överdrivas. Det har möjliggjort relationer som bygger på tillit och förtroende över nationsgränserna, med omfattande kontakter och samarbete på alla nivåer.

Fremst. 14/2014 Nordisk konvention af 14. juni 1994 om Social bistand og sociale tjenester (A 1614/medborger)

Nordisk råd rekommanderer Nordisk minister-råd,

at gennemføre en analyse af, hvordan nyere regelværk fra EU påvirker fortolkningen og praktiseringen af Nordisk Konvention af 14. juni 1994 om Social Bistand og Sociale Tjenester

at gennemgå og forbedre Nordisk Konvention af 14. juni 1994 om Social Bistand og Sociale Tjenester, således, at konventionen er i overensstemmelse med EU-regler og at den ikke muliggør hjemsendelse af nordiske medborgere med behov for social bistand.

at indarbejde børns rettigheder i Nordisk Konvention af 14. juni 1994 om Social Bistand og Sociale Tjenester og sikre, at konventionen er i overensstemmelse med FN-konvention af 20. november 1989 om Barnets Rettigheder.

at afgive en mundtlig redegørelse for arbejdets fremdrift og resultater på Nordisk råds session i 2014

Beslut om ikke at foretage sig yderligere

1. Medlemsforslag om et øget fokus på arbejdstageres rettigheder, A 1607/næring

Rysslands olagliga annektering av Krimhalvön efter en folkomröstning på Krim, om inträde i Ryska federationen, är oacceptabel och i strid med Ukrainas författning. Nordiska rådet uppmanar Ryska federationen att vidta åtgärder för att trappa ner den spända situationen. Situationen i östra Europa inverkar på relationerna i norra Europa, och Nordiska rådet kommer därför att noggrant utvärdera och följa utvecklingen.

Nordiska rådet instämmer i det gemensamma uttalandet om situationen i Ukraina från utrikesministrarna i de nordiska och baltiska länderna samt Visegradländerna efter deras möte i Narva i Estland den 6–7 mars 2014. Nordiska rådet har på parlamentarisk nivå haft möten med sina partners i Baltiska församlingen och med parlamentariker från Polen.

De baltiska ländernas och Polens parlament visade ett stort intresse för ett starkare Östersjösam-

arbete vid de dialogmoten som Nordiska rådet genomförde med representanter för utrikesutskotten i dessa länders parlament.

De nordiska länderna bör stå samman med resten av Europa i den här frågan: När blicken lyfts från Krim och vänds mot Kiev har Ukraina ett stort behov av stöd i sin demokratiseringsprocess.

Bakgrunden för viljan att stödja Ukraina i dessa frågor är Nordiska rådets långa tradition av demo-

krati- och rättsstatstänkande. På motsvarande sätt som de nordiska länderna stöttade de nya Baltiska demokratierna för drygt tjugo år sedan är Norden i dag villig att stödja demokratin i Ukraina.

Det gäller nu att hitta formerna för ett nytt demokratisamarbete. Nordiska rådet kan framför allt stödja det parlamentariska samarbetet. Nu gäller det att hålla fast vid folkrätten, demokratin och de mänskliga rättigheterna.

Vedlegg 3

Sluttdokument fra 23 BSPC

Conference Resolution

Adopted by the 23rd Baltic Sea Parliamentary Conference (BSPC)

The participants, elected legislators from the Baltic Sea Region States*, assembling in Olsztyn, Poland, 24-26 August 2014,

- a. discussing Co-operation in the Baltic Sea Region, Environmental Legacy, Baltic Sea Cultural Heritage, A Sustainable Future for the Baltic Sea Region, and Innovation in Social and Health Care,
- b. asserting that the parliamentary dimension constitutes an integral part of cooperation in the Baltic Sea Region, which can both reinforce the democratic legitimacy of cooperation and provide it with concrete political contributions and support,
- c. reiterating their support to the CBSS, welcoming the new long-term priorities of the CBSS, as well as the efforts by the Finnish CBSS Presidency to improve coherence in Baltic Sea regional cooperation, and acknowledging the progress and achievements of CBSS in fields such as sustainable development, clean shipping, labour market mobility, cultural heritage, trafficking in human beings, and civil security,
- d. deeply concerned over the crisis in Ukraine, and welcoming all steps that can contribute to a peaceful solution of the crisis;

call on the governments in the Baltic Sea Region, the CBSS and the EU,

Regarding Co-operation in the Region, to

1. stress the importance of continuing and developing cooperation in the Baltic Sea Region, including Northern Dimension, and of perpetuating

the open, broad and trust-building dialogue within existing networks and institutions;

2. make concerted efforts to strengthen the coherence between the overarching strategies for the Baltic Sea Region, such as the EU Strategy for the Baltic Sea Region and the Russian Strategy for Social and Economic Development of the North-West Federal District (NW2020);
3. make full use of the EU Strategy for the Baltic Sea Region and other regional initiatives to deliver on a sustainable Blue growth agenda in the Baltic leading to growth and jobs from the maritime economy;
4. take concrete steps to enhance synergy, efficiency, coherence and the combined output of Baltic Sea Region cooperation, by improving information exchange, division of labor and actual coordination of activities, i.a. through the further development of a structured dialogue between relevant organizations and formats; by encouraging e.g. the launching of inter-organizational Task Forces to target issues of common interest; and by working towards a visa-free future of the Baltic Sea Region, providing as many possibilities for people-to-people-contacts and for cross-border-cooperation of the civil society, cultural, economic and scientific sector as possible;
5. consider supporting a “Baltic Sea Think Tank” comprising all member states of the BSPC, aiming at creating a broad basis for research on the common history and future of the Region;
6. pursue concrete measures to facilitate unhampered people-to-people- contacts and cross-border cooperation of the civil society and the cultural, scientific and business sectors throughout the entire Baltic Sea Region, e.g. by reducing or removing visa restrictions and by facilitating NGO contacts as well as their possibilities to make their views known;

7. support the Baltic Sea Youth Secretariat in Kiel and its efforts to launch a Baltic Youth Forum in order to establish and maintain a permanent institution for exchange among youth in the Baltic Sea Region;

Regarding Environmental Legacy, to

8. fully honour all commitments made under the HELCOM Baltic Sea Action Plan in order to restore good ecological status of the Baltic marine environment by 2021, without any exception or postponement of agreed decisions, as well as the revised country-wise nutrient reduction requirements adopted at the HELCOM 2013 Copenhagen Ministerial Meeting;
9. make efforts to mobilize resources for the implementation of the Baltic Sea Action Plan and the 2013 HELCOM Copenhagen Ministerial Declaration and reflect or prioritize the Action Plan's targets in the country specific and co-operation programmes;
10. support undertakings that create synergy between strategies and programmes for the Baltic Sea Region and their equivalents for other regions;
11. pursue intensified and continuous joint efforts to identify and remove sources of pollution and eutrophication, such as the newly discovered gypsum waste dumps resulting from the production of fertilizers;
12. support efficient enforcement of environmental requirements for ships recognizing that this is a vital precondition for the promotion of environmental sustainability;
13. proceed with strong efforts and dedicated resources for the continued improvement and modernization of the waste water treatment capacity throughout the entire Baltic Sea Region, in compliance with the stricter threshold values agreed by HELCOM, and to ensure continuous work to upgrade reception facilities for sewage in passenger ports in line with the Special Area Status of the Baltic Sea under MARPOL Annex IV of the International Maritime Organization;
14. develop environmentally-friendly cultivation methods and best agricultural practices, e.g. by more precise fertilization practices, closed-circuit manure handling, and recycling of nutrients;
15. Support the joint HELCOM-VASAB Regional Baltic Maritime Spatial Planning Roadmap 2013-2020 and make every effort to draw up and apply maritime spatial plans throughout the Baltic Sea Region by 2020 which are coherent across borders and apply the ecosystem approach;

Regarding Baltic Sea Cultural Heritage, to

16. strengthen the role of cultural heritage as an enabler and promoter of sustainable development of society, economy and environment, thereby enhancing connections between cultural heritage policy and regional development policy at regional as well as national level; by e.g. promoting sustainable cultural and ecological tourism throughout the region
17. develop regional cooperation, including teaching, academic research, scientific cooperation and support to joint activities such as the Monitoring Group on Cultural Heritage, Northern Dimension Partnership on Culture, EUSBSR Priority Area Culture and Ars Baltica, on the safeguarding and promotion of the cultural diversity as a regional asset and a basis for an inclusive society and regional development, underlining the significance of art and culture for the economic, social and sustainable development;
18. acknowledge the cultural variety of the Baltic Sea Region and of its national minorities as an added value and as an identity feature of this region and to maintain and promote this asset, to strengthen minorities, to preserve regional languages, and to support cultural exchange in the region;
19. promote and support the preservation, documentation and dissemination of maritime cultural heritage in museums and by other heritage actors and initiatives; when crafting new regulations and requirements it is important to mind the preservation of traditional shipping, including a close dialogue between the organizations of the owners of traditional shipping as well as support for transboundary cooperation between their organizations;
20. support projects which capture and provide traditional knowledge and skills, to promote education and its application as well as to develop educational programs for the future preservation of traditional boat building;
21. support projects and activities aimed at protecting architectural monuments, including those which increase energy efficiency in historic buildings without destroying their heritage values;
22. encourage dialogue and cooperation in the fields of contemporary culture and creative industries and support cultural operators in innovation and cross-sectoral cooperation;

Regarding Innovation in Social and Health Care, to

23. develop and implement strategies and action plans to promote innovation and entrepreneur-

ship in social and health care, based on a preventive philosophy and closely involving the health economy, and to consider the social welfare and health care dimension also in the innovative health economy when developing growth strategies;

24. strengthen and systematize cooperation within the Baltic Sea Region on social welfare and health care, including e.g. the exploration of the possibilities of elaborating and implementing joint strategies for social welfare and health care, transferable models for the provision of social welfare and health care, public procurement models and quality standards, and joint research and development endeavours;
25. further strengthen measures to ensure equitably available health care services, e.g. between urban and rural areas and between socio-economic groups; the development and application of modern communication technologies such as telemedicine is especially relevant in this regard;
26. provide continued support to the Northern Dimension Partnership in Public Health and Social Well-being;

Furthermore the Conference Decides to

27. welcome with gratitude the kind offer of the Parliament of Mecklenburg-Vorpommern to host the

24th Baltic Sea Parliamentary Conference in Rostock-Warnemünde on 30 August – 1 September 2015.

***Parliaments of**

Denmark,
 Estonia,
 Finland,
 Federal Republic of Germany,
 Free and Hanseatic City of Hamburg,
 Iceland,
 Kaliningrad,
 Latvia,
 Lithuania,
 Mecklenburg-Vorpommern,
 Norway,
 Poland,
 Council of Federation of the Federal Assembly of the Russian Federation,
 State Duma of the Federal Assembly of the Russian Federation,
 City of St. Petersburg,
 Schleswig-Holstein,
 Sweden,
 Åland Islands,
 Baltic Assembly,
 Nordic Council.

